

Pro Scientia Aranyérmesek IV. Konferenciája
tudományos ülés

Pénzes Zoltán: „És valóban pénzt lehet kérni alkalmazásokra, műszervásárlásra és a dologi költségek fedezésére. Magyarország másfél milliárd forintot fizet be a jövő évre, általában az a gyakorlat, hogy minimum ennyit szeretnek visszakapni az államok, a kisállamok ettől többet, nagyon jó példát mutatott ezen a területen Spanyolország, nagyon sok pénzt visszaszedett, de még olyan országok is, mint Görögország, Törökország is relatíve sok pénzt tudtak megszerezni. Köszönöm.

Szendró Péter: ”Köszönöm szépen. Csirik János professzor úr kíván szólni.

Csirik János: „, Kicsit sajnálom, hogy olyankor szólok hozzá, amikor az érintetteknek már sajnos el kellett menniük, de ígéretet kaptam arra, hogy a véleményemet tolmácsolni fogják nekik és ezért nem fogják talán háibatamadásnak érezni a mostani hozzászólásomat. Egyrészt azt szeretném elmondani, hogy véleményem szerint szaporodnak a példák a világ felsőoktatásában arra nézve, hogy ideiglenes professzori állásokat teremtsenek. Ez nem feltétlenül jelenti a mostani status quo-nak a felrúgását, de azt jelenti, hogy az új állások egy kis részét már ideiglenes professzori állásoknak nevezzék el. Nem merném talán tendenciának, nevezni szaporodó jelenségnek mindenféleképpen. Az egyik legnehezebb problémának azt érzem az egész tudományos felsőoktatásban, hogy nincs visszafejlesztési technika Magyarországon vagy nem lehet működtetni. Tehát a rendszer arra áll be, hogy aki elfoglalt egy pozíciót az meg tudja védeni, mert elég erős helyzetben van, aki fejlesztésre számít az fejleszt és nem lehet visszafejleszteni. Énrólam biztosan sokan tudják azt, hogy és a normatív finanszírozás nagyon lelkes támogatója vagyok, mert az egyik leghatékonyabb eszköznek tekintem arra nézve, hogy ezt a fajta visszafejlesztési technikát, amit személyes ellenállások miatt egyébként nem lehet megvalósítani, talán ezzel az eszközzel valamennyit meg lehet valósítani. Nyilvánvalóan ez a technika arra szolgál, hogy az intézmények átadják a hatalmat arra nézve, hogy ezt a pénzt hogyan osztják föl. Ezzel élesen ellentétben állnak azok a vélemények, amik itt elhangzottak és amelyekben egy másfajta megközelítésben sok igazság lehet, de még egyszer, ezzel a technikával és ebben az értelmezésben az én véleményemmel sem

egyezik meg tudniillik én nehezen elképzelhetőnek tartom a jelenlegi fejlődési irányok mellett egy központilag szabályozott professzori állásszámnak a visszahozását, nehezen elképzelhetőnek tartom azt, hogy központi minőségi feltételrendszert dolgozzunk ki a professzori állások betöltésére és itt még tovább szeretném mondani a példákat amik elhangzottak, vagy központi kvótákat biztosítsunk a legszükségesebb folyóiratok beszerzésére. Ezek nyilván nagyon szép célkitűzések amikkel elvileg nyilván egyet lehet érteni de azokat a technikákat, amelyek ezekhez szükségesek lennének, véleményem szerint Magyarországon nemigen lehet alkalmazni. Tehát én nem hiszek egy olyan központi hatalomban, amelyik magára vállalhatná azt a felelősséget, és a jobb döntésnek a lehetőségét, mint maguk az intézmények, ha az elegendő pénzt megkapják, arra nézve, hogy majd elosztja, hogy ki milyen folyóiratot kapjon vagy ki mit fizessen. Jó néhány éve veszek részt olyan munkában, ami pedig az államilag finanszírozott helyek eloszlására vonatkozik, ott eléggé világos számomra, hogy ez a feladat egy nagyon nehéz feladat. Az államilag elosztott helyek igazságos elosztása csak akkor fog bekövetkezni, amikor szabadfelvételi rendszer lesz Magyarországon és mindenkit felvesznek oda, ahová jelentkeznek. Addig nagyon nehezen lesz igazságos megoldás található. Igazából ezt a hozzászólások kapcsán szerettem volna elmondani, a bevezetőkkel kapcsolatban egyetlen dolgot szerettem volna elmondani, mégpedig azt, hogy szerintem ez egy rendkívül fontos és alapvető kérdés, hogy a kormányzat elhatározza azt, hogy az eddigi kutatástámogatást megduplázza és a GDP-t 1,5%-ra emelik. Ez szerintem egy nagyon-nagyon fontos döntés, ami megteremti annak a lehetőségét, hogy tudománypolitikát lehessen Magyarországon csinálni. De ettől a pillanattól kezdve az eddigi taktikáját mind a tudománypolitikában illetékeseknek mind a felsőoktatás politikában illetékeseknek meg kell változtatni. Az eddigi taktika az volt, hogy minél több finanszírozási csatornát nyissunk meg, mert ezáltal minden finanszírozási csatornán valamennyi pénzt lehet gyűjteni és ezeknek a pénzeknek a gyűjtése és összeadása több lesz, mint ami eddig volt. Ez a taktika jól bevált, hiszen így nyíltak meg azok a finanszírozási csatornák, amik közül a legnagyobb az MKM kutatásfinanszírozása. Namost ha az állam tudománypolitikát akar csinálni és ezzel az ezt végzők egyetértének akkor ezeket az erőforrásokat össze kell rakni és ezekből az erőforrásokból lehet egy jó tudománypolitikát csinálni, tudniillik mostantól kezdve nem annak kell lenni a célnak, hogy hogyan lehet megosztott eszközökkel minél több forráshoz jutni, hanem ezt ki

kellene használni arra, hogy ennek segítségével ténylegesen hogyan lehetne politikát csinálni. Köszönöm.

Szendró Péter: „Következő jelentkezőket szeretném látni, hogy hányan vannak vacsora előtt. Egy-kettő-három. Akkor Karcsi később talán, mert Te már szóltál, kolléga úr az utolsó sorban.”

Németh Csaba: „Német Csaba vagyok, 1997-ben nyertem a Pro Scientia-t és jelenleg Pécsen a Filozófia Tanszéken vagyok demonstrátor. Itt elhangzott a versenyeztetés, mint egy ilyen optimista lehetőség. Igazából három problémám volna vele. Az egyik az, hogy a bölcsészettudomány tudvalévőleg a haszontalan dolgok tudománya. Ezt miképpen lehetne ezen belül versenyeztetni, mert akár ezen belül, akár a természettudományokkal összemérve itt szerintem az inkonverzibilitás miatt elég nehéz lenne átvinni ezt a versenyeztetést, a másik pedig az, hogy amennyire ezt így alulról, tanszéki szinten lehet látni, úgy tűnik, hogy a versenyeztetés tulajdonképpen hát ez az elvonások legitimizálását szolgálja. Ez azt jelenti, hogy ugyanazt az összeget egy tanszék most úgy kaphatja meg, ami korábban járt, hogy versenyzik vele más tanszékekkel és hogyha nem kapjuk meg, akkor azt lehet mondani, hogy nem nyertük meg a pályázatot. Ez természetesen egy közhely csupán, arra akarok rákérdezni, hogy milyen formában gondolják ezt a versenyeztetést.”

Szendró Péter: „Köszönöm szépen. Ha valaki az itt ülők közül reagálni kíván, rendelkezésre áll a mikrofon.”

???: „Tulajdonképpen a Csirik János professzor úr által felvetett dolgokra is reagálnék. Az egyik, amikor én azt mondtam, hogy az országban kellene körülbelül meghatározni azt, hogy hány professzor lehet és az amit Te mondtál kedves János, hogy az egyetemek vállalják azt föl, hogy drasztikus leépítéseket csinálnak. Az elmúlt tíz év azt mutatja, hogy az egyetemek erre nem vállalkozhatnak. Ez az egyik dolog. Az másik, pedig hogyha a kormány biztosítani fogja ezt az 1,5% GDP-ből való részesedést, akkor nem kellene elaprózni a pénzt, ez volt a mondanivalód, most az első lépésként el kellene érni azt, hogy legyen olyan adatbázis, amely egyértelműen, nyilvánosan megmutatná azt, hogy hová mennyi vagy kihez mennyi pénz ment

ezekből az alapokból. Tökéletesen igazad van, hogy ilyen juttatás mellett már lehetőség lenne arra, hogy a pénzek oda áramoljanak, ahol a legjobb minőségi munka folyik. A kollégának pedig azt tudom mondani, hogy pályázatok vonatkozásában, tudományos kutatások, pályázatok elbírálásánál csak egyetlen kritérium lehet. Ez a minőség. És a versenyeztetésnek az egyetlen alapja csak a minőség legyen. Nagyon sokan kételkednek ebben, de éppen az a gyakorlat, amelyet a törvény is előír, nevezetesen az ,hogy a zsűriben egy állandó rotációt kell biztosítani. A meghozott döntéseket nyilvánosságra kell hozni, ez talán elvezet ahhoz, hogy egy bizonyos idő után Magyarországon is valóban objektív döntések fognak születni. Ebbe reménykednünk kell, mert ha nem hiszünk benne, akkor borzasztó nehéz helyzetbe kerülünk. Ezt kellene elérni és akkor a legjobb helyekre fog jutni a pénz. Köszönöm .”

Szendró Péter: „Köszönöm szépen. Volt még két jelentkező, Osvay Károly lenne az utolsó, Náray-Szabó Gábor is hozzászól.”

Náray-Szabó Gábor: „A kollégámnak nagyon fontos megjegyzései voltak, amikre reagálni szeretnék. Először is a versennyel kapcsolatban. A minőség mindenekelőtt. Persze most Magyarországon ez nem mindig teljesül, mert kooperációk vannak, amelyeken körbeülnek az asztalnál és hat ember között elosztják a pénzt. Tehát egyszerűen nekem is ez a tapasztalatom és ezért dühöngök, ezt hogy lehet megváltoztatni, kemény kitartó munkával hosszú idő alatt. A bölcsészet szerepéről, ami nagyon felértékelődött az 5. keretprogramban, ugyanis vagy egy olyan főcím, hogy lakható város. Aztán információs társadalom, itt nemcsak számítógépek, nemcsak tételek, matematika, fizika és kémia van, hanem nagyon fontos szerepe van annak, hogy az ember hogyan részesül ezekből a javakból. Az ember a központja az 5. keretprogramnak. Tehát rajta bölcsészek, előre.”

Szendró Péter: „Következő jelentkező H. Tóth Tibor, úgyis mint Szécsi Gábor témavezetője, aki aranyérmes és Kecskemét polgármestere.”

H. Tóth Tibor: „A Pázmány Péter Egyetemen vagyok egyetemi docens, jelenleg főállásom szerint. Én tulajdonképpen két dolgot szeretnék mondani, inkább megjegyzésként, hogy miért aggódom. Ami már a februári találkozáskor, amikor a

Battyányi-kör professzoraival találkoztunk, és felvetődött bennem, hogy az itt elmondott minisztériumi elképzelésekben én azt nem látom, hogy valami számomra is, ez most teljesen szubjektív lesz, valamiféle biztosítéka lenne annak, hogy a dolgok másképp lesznek majd, mint eddig. Nem lesznek másképpen, mert a szemlélet még mindig ugyanaz, hadd hívjam fel erre a figyelmet, a szemlélet még mindig ugyanaz, és hadd hivatkozzam és nem akarok, a név maga mond majd eleget, Horn Gyulára, aki azt mondta a tavasszal, hogy az ország makromutatói már rendben vannak, és soha többet nagyobb kölcsönt az országnak nem kell kérnie. Én azt hiszem, hogy kell majd, de hosszútávra, és ez a magyar oktatást és tudományt fogja célozni, és a másik Horn Gyula idézet, amit már Kádár Jánostól is hallhattunk, és ki milyen régóta él, annyi embertől és vezetőtől, hogy csak azt lehet szétosztani, amit megtermeltünk. Namost én itt megint ezt a szemléletet látom, hogy a mindennapi garaszkodásban vagyunk, osszuk szét egymás között, gyerekek, amink van. Két, ezt minden közgazdász tudja, ez nemcsak a közgazdász, hanem a józan mindennapi ember és a családban két kasszára játszunk. Van egy napi kassza, ahol valóban azt lehet szétosztani, amink van, mert tejet is csak abból lehet vásárolni. Szép szemünkért nem adnak. És van egy másik, a hosszabb távú tervezés. Én azt hiszem, hogy az oktatásnak és a tudománynak, most már nagyon sokszor kimondták, hogy ezt milyen stratégiai áldozat, de ezt én inkább tragikomikus hatásként úgy élem át, hogy „stratégiai„ azt jelenti minden kormány számára, hogy majd hosszabb távon, tehát máskor foglalkozunk vele komolyabban. Ez azt jelenti, hogy meg kell azokat a forrásokat keresni, méghozzá az igényekhez, én tehát felhívnám a figyelmet arra, hogy a limitálástól meg kellene szabadulni. Itt felvetődött például a kérdés az oktatásban. Itt megint elhangzott a keretszámok, hogy még mindig nincs nyitott felvételi, az országnak a szellemi kapacitásához kellene megkeresni a forrásokat, és nem fordítva, hangsúlyozom, hosszútávon. S a másik, ami nagy aggodalmam, hogy itt mi a felsőoktatás területéről vagyunk jelen, vagy a tudományos kutatás, vagy az oktatás területéről, és itt elhangzott többször, hogy a kultúra közelében hogyan van az ember. A kultúra közelében az ember a nevelésétől és a gyerekkorától fogva van, ha van. És bizony itt az egész oktatást kellene nézni, legalább. Tehát én kiemelném azt, hogy a családok a minőségi gyermeknevelés és a minőségi oktatás-nevelés, amivel nap mint nap találkozom az egyetemen, hogy magukat nem bíró fegyelmezetlen emberek vannak az egyetemen 18 éves korukban, mert nem kapták meg azt a nevelést, azt a

példát amire szükségük lenne, tehát szerintem részérvényű minden olyan gondolkodás, amikor csak a felsőoktatásban gondolkodunk. Közoktatásban, nevelésben kellene gondolkodni. Legalább ezt én nagyon hiányolom. Köszönöm szépen.”

Szendró Péter: „Köszönöm szépen. Osvay Károly kér szót.”

Osvay Károly: „Kétfagú a dolog. Egyrészt a posztdoki programjához. Az államtitkár úr már nincs itt, de azért megjegyzem, hogy azt gondolom, hogy Amerikában a posztdokokat meg általában külföldön nem egy meg maximum két évre adják, hanem mondjuk 3-4 évre. Ez egy jelentős különbség, gyakorlatilag egy év alatt el sem lehet kezdeni semmit. Ez az egyik megjegyzésem. A másik megjegyzésem a bizonyos 1,5%-os kutatás, oktatás, fejlesztés támogatása kormányterv. Én nem vagyok annyira optimista ez ügyben, mint Csirik professzor, én ezt legalábbis úgy olvastam, és azért nem vagyok optimista, hogy ez olyan megjegyzéssel volt lehozva, hogy ez érdekében a kormány majd megpumpálja vagy erősen számít a vállalkozói illetve az ipari rétegre, lehet ez már nekem automatizmus, nekem az jut eszembe, mint a felsőoktatásban az elmúlt években a béremelés, amikor kijelentették, hogy 20%-kal megemelik és feléig-harmadáig volt megfinanszírozva. Én tisztelen a kormánynak a törekvését, és szeretném végrehajtva látni. Köszönöm.”

Szendró Péter: „Köszönöm szépen. Megkérdezem, hogy kellően kifáradtunk-e, van-e még reflexióra ingerenciája bárkinek. Ha nincs, én úgy gondolom, hogy akkor helyes egy ilyen vita vezetés, hogyha nem kívánok sokat beszélni. Néhány dolgot azért engedjenek meg annak kapcsán, hogy végigértem ezt a délután. Ha másért nem, azért, hogy ne távozzunk pesszimista módon. Az, hogy a kormány mennyire fogja teljesíteni ígéreteit, az rajtunk is múlik. A politika nyilvános, szólni kell, pályakorrekcióra vár a kormány, erre fogadókész, és szóljunk időben. Most is ez történt, meggyőződésem, hogy igenis valamiféle normatív finanszírozásra szükség van, legyen ez több pólusú egy minőségi és egy mennyiségi jellegű, meggyőződésem, hogy a felsőoktatás, elsősorban a felsőoktatási elitképzés és a tudománypolitika nemzeti stratégiai ügy, tehát lehet, hogy az ipar finanszírozni fogja, és minden egyéb, de valószínű, hogy a kormány homlokterébe kell, hogy helyezze a programjának, mert ez a jövő. Ebben én

gondolom, hogy nem vitázik bárki is, a kezelési formák, a módok változnak, remélhetőleg a dolog előnyére, és akkor fog az integráció is eredményt hozni szerintem, hogyha az egyetemista a padban érez belőle valamit és nemcsak a professzorok, a rektorok, a dékánok szintjén történik a struktúraváltozás, hanem a képzés minőségében, a képzés hatáskörében, mert valószínű, hogy erre megy ki a játék. Az áttétel persze nagyon sokszoros, de nekünk ezt az utat le kell rövidíteni. Ez azt gondolom, mindnyájunk alapvető kötelezettsége. Én azt ígérhetem itt a negyedik fórum végén, hogy az ötödik fórumra nem fognak ugyanezek a kérdések felmerülni, kérdések valószínűleg maradni fognak, remélhetően mi is eljövünk, a fiatalok is eljönnek, és eredményeket is tudunk majd nyugtázni. De ez rajtunk is múlik, tessék számon kérni a kormányon, ezt tesszük folyamatosan, a bizalom megvan, a szellemi erő megvan, az akarat talán megvan, segítség kell ahhoz, hogy ezt a küldetést valamelyest is teljesítsék. Persze az ország teherbíró képességétől sajnos nem lehet eltekinteni, s azt is világosan kell látnunk, ha felveszünk egy kölcsönt, akár a világbanktól is, egész más célok vezérlik a kölcsönt adókat, mint ami nekünk nemzeti létérdekünk. És ez bizony esetleg konfrontációhoz is vezethet, de azt gondolom, itt nagyon önzőnek kell lennünk minékünk magyaroknak. Mert ez a mi jövőnk, a mi felsőoktatásunk, a mi kutatásunk, a mi tudósaink és egyáltalán a nemzet ügye. Én azt gondolom, hogy most fogadás következik, és majd a Pro Scientia Aranyérmesek Társaságának közgyűlése is, és az este még arra szolgál, hogy tisztázzuk egymással gondolatainkat, és én azt vállalom és mindenki aki a felnőtt nemzedéket itt képviseli a későbbiekben, hogy igyekszünk közvetíteni azok felé, akik ma a döntéseket hozzák, azokat a bölcs gondolatokat, amelyek életkortól függetlenül itt megszületnek és talán tisztább fejjel, fiatalon kollégáink jobban látják a kérdéseket, és ezt mi nagyon komolyan magunkévá kívánjuk tenni. A fórumot bezárom, a türelmüket megköszönöm és találkozunk fórumügyben Miskolcon két év múlva. Köszönöm szépen.

Szendró Péter: „Nem szeretnék protokolláris beszélgetést, hiszen ennek a hagyományai sem így vannak. Engedjék meg, hogy erről a hagyományról itt beszéljek, amikor még látjuk egymást, utána majd fölállunk, aki beszélni fog, és talán még a három rövid bevezető is itt hangozzék el. Politikai helyettes államtitkár úrnak, Osvay

Károlynak és most Vince Árpád úrnak fogom megadni a szót, utána kerekasztallá formálódunk. Akik reggel a megnyitón itt voltak, tudják, hogy a Pro Scientia Aranyérmeket 1988-ban alapítottuk, jelenleg 240 Pro Scientia Aranyérmesünk közül mintegy 60 van jelen, nem tudom pontosan a számot, s jelen vannak a Magyary Zoltán posztdoktori ösztöndíjasok, az újak és a régiek, itt ragadom meg az alkalmat, hogy gratuláljak az újaknak. A Pro Scientia Aranyérmesek Társaságának ez már a IV. tudományos ülészaka, a cél mindig is kettős volt, egyfajta bemutatkozás, merre tart a tudományban az aranyérmes fiatalember, a másik egy közéleti fórum, merre tart a magyar tudomány, merre tart az ifjú nemzedék és hogyan tudjuk biztosítani a kontinuitást ami nagyon fontos a magyar tudomány számára. Az első két találkozó Budapesten volt, ezek a fórumok a Parlamentben zajlottak le, a harmadik Debrecenben, a negyedik Szegeden, az ötödik pedig Miskolcon lesz, és ez is üzenet értékű. Hogy kik vannak jelen, ezt még engedjék meg, hogy bevezetésül elmondjam és protokolláris sorrend nélkül is engedjék meg, hogy rögtönözzek itt. Körülnéztem, én úgy gondolom, hogy a magyar tudományosság kemény magja jelen van, és a kontinuitás is érvényesül, szeretettel köszönöm Pálinkás József akadémikus urat, aki még Debrecenben, mint a Professzorok Batthyány-körének egyik vezető ügyvivője volt jelen, és akkor talán azt a történelmi kontinuitást említeném, hogy döntő többségben jelen vannak a felsőoktatási és felelős helyettes államtitkárok, az utóbbi egy évtizedben. Említeném Bakos Istvánt, ő kezdte a rendszerváltást a felsőoktatás irányítása tekintetében, igazoltan távol Hugovics Imre és Papp Lajos, jelen van Csirik János professzor úr, Dinya László professzor úr és utoljára, mert hivatal nagyon-nagyon nehéz Kis Ádám professzor urat említeni, de talán ez a kontinuitás segít majd valamit. Szeretném még elmondani, hogy Patkós András utódja, Réthelyi Miklós professzor is jelen van. Kellően gondterhelt, hiszen most ő vette át a stafétabotot. De ez a kör segíteni fog talán, és ezt szívből remélem. Taxner Ernő professzor úr jelen van körünkben, aki a Professzorok Batthyányi-körének intézőbizottsági szóvivője, és nagy öröömre Náray-Szabó Gábor úr is jelen van, nem először, hiszen Debrecenben is együtt beszélgettünk. Mondanám még, akiket itt átnézetben gyorsan felírtam és elsősorban házigazdánkat, Mészáros Rezső akadémikus urat említeném, aki az Egyetemnek a rektora, és köszönjük ezt a kiváló lehetőséget, hogy beszélgethetünk, Cinege Imre barátomat, a miniszteri kabinet részéről, a felsőoktatás felelősét, nincs könnyű dolga; Bor Zsolt tanár urat olyan

minőségben, hogy az FTT-nek a tagja, és Szabó Gábor professzort, aki nemcsak a Professzorok Batthyány-körének tagja, hanem mostmár a MAB plénumának is tagja. Nagy szeretettel és tisztelettel mondanám, hogy jelen van az Országos Tudományos Diákköri Tanács doenje, Máriás Antal professzor úr, a Pro Scientia Alapítvány elnöke, hiszen ez egy olyan konferencia, hogy mi utaztatjuk a magyarokat külföldről haza, ez az alapítvány segít ebben, hogy ez a dolog működőképes legyen. Várjuk még Szabó János professzort, a Honvédelmi Minisztérium helyettes államtitkárát, ő valószínűleg hamarosan ideér, és Kerey Péter is jelen van a DOSZ képviselőjében és nagyon sokan akadémikusok, professzorok, aranyérmesek és mindenki, aki különböző nemzedékeket képviselve most arról fog majd vitázni és beszélgetni, nem vitázni, hanem elsősorban beszélgetni, hogyan tovább, hogyan lehet a magyar tudományosságot a következő évszázadba átvinni. Tisztelettel még ebben az összeállításban felkérem Pálincás József államtitkár urat, szíveskedjék akkor szólni.”

Pálincás József: „Köszönöm szépen. Ha lementünk volna, szívesebben vettem volna, de majdnem mindegy. Többféle szempontból is érdekes a szituáció. Egyrészt valóban két éve Debrecenben egészen más helyzetből beszélgettünk, legalábbis az én helyzetem teljesen más volt. Most majd szembesítenek azzal, hogyha most mást mondok, mint akkor, másrészt az, hogy egyrészt helyettes államtitkár úr itt ül, de ott ülnek a volt helyettes államtitkár urak, ez egy kicsit emlékeztet arra, hogy amikor már nem egyetemi hallgató voltam, azt hiszem, már dolgozni kezdtem amikor kollégákkal elhatároztuk, hogy földolgozunk egy témát és azt a bizonyára mások által is ismert módot választottuk, hogy egy adott könyvből mindenki fölkészült a következő előadásra és az előadás előtt gyufahúzással kihúztuk, hogy ki fogja az előadást tartani. Most ennek a nehézségét nyilván mindenki jól ismeri, a többiek ugyanolyan jól tudták, hogy mit kellene mondani, úgyhogy egy kicsit így érzem magam, ám amire engem kértek, az az, hogy a magyar kormány tudománypolitikáját vázoljam. Azt nem állítom, hogy a tudománypolitika minden részét ismertetni fogom most, igyekszem rövid lenni. A főbb vonalait, a főbb elképzeléseket azonban ismertetni szeretném és várom a kollegák reakcióit, és remélem, hogy kialakul egy párbeszéd, remélem, hogy ebből a párbeszédből mindannyian tanulunk. Én is remélem, hogy tanulok belőle és remélem, hogy amit mi elmondunk, vagy amit én elmondok abból is lehet valamit majd hazavinni. Nos a tudománypolitikánk első tézispontja az úgy hangzik, hogy az

oktatást, a tudományt, a kutatást, a fejlesztést és a következő fázist, amit az új termék szolgáltatás létrehozása, én idegenkedek egy kicsit a szótól, de meg fogom szokni és innovációnak fogom nevezni a következőkben, tehát ha oktatást, a kutatást, a fejlesztést és az innovációt ezt egy folyamatnak, egy területnek tekintjük, és erre a területre egy egységes, szokták így mondani, szektorpolitikát fogalmazunk meg. Ennek az egységes szektorpolitikának az egyik jellemzője az, hogy világosan föltárjuk azokat a kapcsolódásokat, amelyek az oktatás, a kutatás, a fejlesztés és az innováció között megvannak, ezeket a kapcsolatokat tudomásul véve vagy ezeket a kapcsolatokat látva fogalmazzuk meg azokat a feladatokat, amelyek a magyar tudomány szervezeti vagy intézményi struktúrájában változtatni, megerősíteni szükséges, és ezeket a viszonyokat, mármint az oktatás, a kutatás, a fejlesztés és az innováció viszonyait áttekintve fogalmazzuk meg a fejlesztési lehetőségeket. Elcsépeelt dolog, de így van, hogy a társadalom tudásalapúvá vált. Azt, hogy ma egy termékben, egy termék értékében mennyi a fizikai erővel vagy fizikai erő által belefektetett munka és mennyi a szellemi munka értéke egy adott termékben, ez az utóbbi években is nagyon jelentősen változott, és a szellemi erővel, a szellemi munkával létrehozott érték nagyban megnövekedett az egyes termékekben. Ez a növekedés szükségessé teszi azt, hogy az egyén, a közösség, az egész nemzet versenyképességének, egyáltalán életben maradásának érdekében azt a képességét, amely az életben maradáshoz, a jó életfeltételek megteremtéséhez szükséges, ezt a képességét az egyén és a társadalom is fokozza. Az egyén esetében ez nyilván leginkább a tudás, a tanulás révén valósul meg, a társadalom, a nemzet esetében pedig egyrészt az intézményrendszerének a megfelelő kialakításával, másrészt nézzünk ezzel szembe, az intézményrendszerén belül az intézményrendszerre, illetve a kutatásokra fordított anyagi és szellemi figyelemben, az anyagi figyelmet azt finanszírozásnak is mondhatjuk, tehát azt, hogy ha egy ország mennyire becsüli az oktatáspolitikáját, mennyire becsüli az oktatást, a kutatást, a fejlesztést, ez közvetlenül megnyilvánul abban, hogy erre milyen erőforrásokat hajlandó fordítani. Természetesen nem állítom azt, hogy csak ebben mérhető egy ország oktatás és tudománypolitikájának tudománypolitikája, de ez mindenképpen meghatározó eleme egy ország, egy kormány tudománypolitikájának. A kormányprogramban még világosan leírtuk, egyetlen szám szerepel a kormányprogramban, ha jól tudom, konkrét ígéretként, ez pedig a kutatásra fejlesztésre fordítandó összeg, amelyről azt írtuk le, hogy a ciklus

végére, tehát a negyedik évre el kell érnie a nemzeti össztermék 1,5%-át. Az elmúlt évben a kutatás-fejlesztésre a nemzeti össztermék 0,75%-át fordítottuk, ehhez képest ez egy nagyon jelentős emelkedés. Nem mindegy azonban, hogy ezt a növekedést a tudomány intézményrendszerén belül mely komponensek megerősítésére fordítjuk. Azt, hogy ez hogyan történjen, ezt bizonyára van olyan, aki könnyen el tudja dönteni, az ilyen könnyű döntések azok rendszerint úgy keletkeznek, hogy az illető arra, ami az ő kutatási területe, arra sok pénzt gondol fordítani. Annak eldöntése, hogy ezt a növekményt a tudományos kutatás, fejlesztés és innováció intézményrendszeri között és a különböző kutatást, fejlesztést, innovációt finanszírozó rendszerek között hogyan osztjuk el, ez egy alapvető és meghatározó kérdés. Nos, a tudománypolitika kialakítására, irányítására egy egységes kutatás, fejlesztés és innovációs politika megvalósítására a szervezeti kereteit a következőképpen gondoljuk kialakítani. Létre kívánjuk hozni a tudománypolitikai kabinetet, amelyet terveink szerint miniszterelnök úr fog vezetni, ennek tagjai az oktatási miniszter, aki általában a kutatásért felelős, vagy tudományért felelős kormánytag, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának minisztere, a gazdasági miniszter és a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter, ezenkívül az Akadémia, az OMFB és az OTKA elnöke. Ez a tudománypolitikai kollégium fog dönteni azokban a makrokérdésekben, hogy az elkövetkezendő Magyarországon a tudomány intézményrendszereire, a tudományt finanszírozó alapokra a forrásokat hogyan osszuk el. Ezen tudománypolitikai kollégium döntéseinek előkészítését a következő rendben képzeljük. Egy tudományos előkészítő bizottságot hozunk létre, amely egyrészt az államigazgatás azon részéből áll, amelynek a tudományos kutatáshoz, a fejlesztéshez, az innovációhoz közvetlen köze van, azon minisztériumok helyettes államtitkáraiból, államtitkáraiból áll, akiknek a munkája, akiknek a feladatköre a tudományos kutatáshoz, a fejlesztéshez, az innovációhoz kapcsolódik, másrészt a miniszterelnök úr felkért 11 azt akartam mondani, hogy tudóst, 11 személyt, akik a magyar szellemi élet, a magyar oktatás, kutatás, fejlesztés, innováció területén elismert szakemberek, akiktől azt várjuk ebben a kérdésben, hogy hogyan történjen az erőforrások nagy elosztása, tehát annak meghatározása, hogy a tudomány nagy finanszírozó egységei, a Magyar Tudományos Akadémia, az OTKA, a Műszaki Fejlesztési Alap között az elosztás hogyan történjen, illetve a kutatóintézeti és az egyetemi kutatói kapacitások fejlesztésének mi legyen az aránya. Azt szeretném még ehhez hozzátenni, hogy a magyar tudományos kutatás,

fejlesztés, innováció alapvető intézményeinek az egyetemeket és meglévő akadémiai kutatóhálózatot tekintjük. Az egyetemek esetében azonban nagyon szeretnénk az elkövetkezendő években megerősíteni a tudományos kutatás, a fejlesztés, az innováció finanszírozását. Szeretnénk ezt olyan módon megtenni, hogy az egyetemek finanszírozásában a kutatás, fejlesztés, innováció finanszírozása jelentősebb szerepet, jelentősebb súlyt kapjon. Az egyetemeket két fő csatormán kívánjuk finanszírozni. Az egyik a normatív finanszírozás, az oktatás tekintetében, a másik egy normatív, illetve pályázati finanszírozás a tudományos kutatás tekintetében. Azt szeretnénk elérni, hogy a tudományos kutatással, illetve fejlesztéssel foglalkozó rész vagy az egyetemnek ez a tevékenysége nagyobb súlyt kapjon a finanszírozásban. Ismerjük el azt, hogy az egyetemeinken az oktató munka mellett kutatómunka is folyik és ezt az elismerést úgy tegyük meg, hogy a finanszírozásban is megjelenítjük azt, hogy az egyetemeken nem csupán oktatás folyik, hanem az egyetemi oktatók munkaidejüknek meghatározott hányadában kutatást végeznek, tehát az egyetemet nemcsak mint oktatási intézményt, hanem mint kutatóintézetet is finanszírozni kell. Ez az elmozdulás, azt gondolom, már a jövő évi költségvetésben is megjelenik, és ez az eltolódás a következő évek költségvetéseiben reményeink szerint, tervünk szerint fokozottan megjelenik. Tudományos kutatásról, illetve a tudománypolitikáról kell beszélnem, erre kértek, hogy erről beszéljek, nem mehetek azonban amellet, hogy az egyetemi integrációról, mint a felsőoktatás egyik legjelentősebb kérdéséről néhány szót szóljak, ha ezt nem tenném, akkor gondolom megkérdeznék, és akkor a kérdésre válaszolhatnék. Azt nyilván az itt ülők mindegyike tudja, hogy a magyar felsőoktatásban 1990-91-től elindult egy folyamat, amelyet mára integrációnak nevezünk, mely arra irányult, hogy az 1948-ban szétdarabolt felsőoktatást, illetve ezen szétdarabolás után az önfejlődéssel tovább darabolódó felsőoktatást egy olyan intézményrendszerre alakítsuk át, amelyen a hagyományos értelemben vett többkarú, több területen képzést folytató nagy egyetemek a szó igazi értelmében vett egyetemek jöjjenek létre. Ez a folyamat a 90-es években elindult és számos esetben biztatást nyert az oktatási kormányzat részéről olyan módon, hogy különböző pályázatok formájában az intézményeket arra próbálta, afelé próbálta irányítani az oktatási kormányzat, hogy létrejöjjenek ezek az integrált felsőoktatási intézmények. Ez a folyamat nagyon hosszú ideje zajlik és az én megítélésem szerint elég kevés eredménnyel az integráció tekintetében. Közben természetesen sok beruházás történt, sok új szak elindult, a felsőoktatás

alkalmazkodott a piaci viszonyokhoz, nagyon nehezen látszik azonban létrejönni egy szervezeti integráció. Ezt a szervezeti integrációt szeretnénk mi az egyetemek, főiskolák közreműködésével meggyorsítani. Az 1999. évi költségvetése a magyar felsőoktatásnak, az oktatási minisztériumnak mintegy 30 milliárd forinttal növekedett, az idei beruházási kereteink körülbelül 12 milliárd forint, nem az idei, hanem az 1999. évi, ennek nagy része a lágymányosi beruházásra fordítódik. Azt szeretnénk, hogyha az elkövetkezendő négy évben a felsőoktatásban az egyébként szokásos emelkedéseken, növekedéseken túl, tehát az inflációt és a gazdasági növekedést figyelembe vevő növekedésen túl az elkövetkezendő négy évben 55 milliárd forintot a felsőoktatás szerkezeti átalakítására tudnánk fordítani. Megismétlem, pluszban a szokásos növekedésekhez képest négy év alatt 55 milliárd forintot pluszban arra tudnánk fordítani, hogy a magyar felsőoktatásban fejlesztést és egy szervezeti átalakulást, átalakítást létrehozzunk. Ezt mi nem tudjuk megtenni, csak az Önök közreműködésével. Ezt csak együtt tudjuk megtenni. Ez azonban megköveteli a felsőoktatás szerkezeti átalakítását és ez az 55 milliárd forint plusz forrás csak akkor valósulhat meg, ez az 55 milliárd forint plusz forrás csak akkor áll a felsőoktatás rendelkezésére, ha ezek a szerkezeti átalakulások bekövetkeznek. Tehát közös érdekünk nekünk az ország oktatásügyéért, tudománypolitikájáért felelősöknek, kormány tagjainak és mindazoknak, akik ebben részt vesznek és Önöknek, Önök közül az egyetemi vezetőknek, egyetemi tanácsok tagjainak, professzoroknak, az, hogy ezt a nagyszabású szerkezeti átalakítást úgy tudjuk végrehajtani, hogy az a legkisebb kárt okozza a felsőoktatásban és a legnagyobb eredményt vagy a lehető legnagyobb eredményt produkálja. Ezt a folyamatot, az intézmények ilyen törekvéseit megerősítsük, és a szervezeti integrációt meggyorsítsuk. Azokban az esetekben, ahol ez a szervezeti integráció nem jön létre, mert vagy nem ismerik föl, hogy milyen fejlesztések lennének szükségesek ahhoz, hogy az adott intézmény a piaci viszonyokhoz jobban tudjon alkalmazkodni vagy személyi vagy bármilyen más nehézségek miatt ez az integráció nehezen látszik megvalósíthatónak, ott javaslatot fogunk tenni arra, hogy ezt az általunk jónak tartott felsőoktatási intézményt milyen módon látjuk célszerűnek létrehozni. Azt gondolom, hogy az elkövetkezendő néhány hónapban élénk vita folyik majd arról, hogy ez az intézményrendszer milyen legyen. Én azt kérem, hogy ebben a vitában soha ne felejtjük el azt, hogy ez a nagy szervezeti átalakítás ez most lehetséges. Most meg tudjuk tenni azt, hogy jelentős

beruházásokkal átalakítjuk a magyar felsőoktatás szerkezetét. Ha ezt most nem tesszük meg, akkor a magyar felsőoktatás, egyrészt a szerkezete olyan marad, amely most, ami szerintem nem jó, és a magyar felsőoktatás eszik egy jelentős fejlesztéstől, amely ezen szerkezeti átalakítással együtt végrehajtható, ezen szerkezeti átalakítás nélkül nagyon nehezen végrehajthatónak látom. Gondolom, hogy ezzel kapcsolatosan majd kérdéseket tesznek fel nekem vagy helyettes államtitkár úrnak, mely kérdésekre ha tudunk, akkor nagyon szívesen válaszolunk. Köszönöm szépen.”

Szendró Péter: „Most megkérem Kiss Ádám helyettes államtitkár urat, hogy mielőtt még a vitát elkezdjük, néhány mondattal ő is segítsen hozzá a tisztánlátásunkhoz.”

Kiss Ádám: „Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Én úgy gondoltam, hogy én vagyok az első résztvevője a vitának az előadás után. Tehát ebben a szellemben is fogok hozzászólni. Én vagyok felelős a felsőoktatásban a tudományos ügyekért, és ezért azt a nagy áttekintést, amit államtitkár úr adott, azt csak egyik perspektívából szeretném megközelíteni. Pontot fogok tenni néhány kérdésre, és azt remélem, hogy a jelenlevők erre válaszokat fognak nekünk adni, vagy ha nem most akkor később jönnek javaslataikkal, hogy ezt hogyan kellene jobban csinálni. Talán hadd mondjam azt, hogy ahhoz az előterjesztéshez, amit az Oktatási Minisztérium tett és amit ismertetett Pálincás államtitkár úr, hogy a tudománypolitika hogyan nézzen ki az országban, két megjegyzést hadd tegyek. Elemi az erő a tudós körökben, és ezt elsősorban például a fizikus vándorgyűlésen láttam, de akárkivel beszélek, mindenki megegyezik abban, hogy elemi az érdek abban, hogy legyen egy központi tudománypolitika, valamilyen prioritások mellett történjenek meg a politikai döntések, ne mindenki, ne az OTKA, az MTA, az Oktatási Minisztérium, külön-külön OMFB külön-külön tudománypolitikát csináljon, hanem legyenek valamilyen elvek, és természetesen az ország érdekében válasszuk ketté a politikai döntést és a tudományos, demokrácia alapján kiválasztott kedvezményezetteket egy egységes tudománypolitika alatt. Ennek egyik része a felsőoktatásnak a tudománypolitikája, erről engedjék meg, hogy néhány kérdést feltegyek. Nem tudom a válaszokat rá, azt várom, hogy segítséget kapok ezen a téren. Talán néhány ténnyt hadd mondjak el. Mi az oka annak, hogy az oktatási miniszterhez került az az előterjesztési jog, hogy a tudománnyal kapcsolatban előterjesztéseket tehessen a kormánynak. A válasz

egyszerűen matematika, mégpedig az, hogyha az országban tudományosan minősített embereket összeszámoljuk, akkor 73%-a ezeknek az embereknek felsőoktatásban dolgozik. Ha a tudományos kutatással foglalkozókat veszem, akkor durván úgy lehet jellemezni az arányokat, hogy 60% a felsőoktatásban dolgozik, 20% akadémiai kutatóintézetekben és körülbelül 20%-a dolgozik egyéb helyen, vagy más minisztériumokhoz tartozó kutatóhelyeken vagy pedig a magánkutatásban. Mindez mutatja azt, hogy a létszámok alapján az oktatási, tehát a felsőoktatásnak egy komoly tudománypolitikát kell csinálnia, és valamilyen értelemben együttműködve azokkal a nagyon meghatározó szervezetekkel, mint a Magyar Tudományos Akadémia, az OMFB, az Egészségügy-, Földművelésügy, együttműködve alakítsuk kis azt a tudománypolitikát, amely előrevisz minket a XXI. századba. Namost a felsőoktatás, bár részarányában dominál, azonban nyilvánvalóan nem tud mindenfajta kutatást lefedni. Vannak olyan kutatások, amelyeket az jellemez, hogy néhány ember néhány év alatt elér egy komoly eredményt, ezek azok, amiket úgy hívunk, hogy doktori disszertációk, azok amelyek jellegzetesen egyetemi témák, ezeket kell az egyetemeken és a főiskolákon is csinálni. A felsőoktatásra az jellemző, hogy felelőtlen emberek dolgoznak, elnézést kérek a jelenlevőktől, felelőtlenek vagyunk abban az értelemben, hogy nem lehet ránkbízni semmiféle szolgálatot, nem lehet ránkbízni olyan típusú kutatásokat, ahol nagyon sok embernek hosszú ideig kell kollektíven együttműködni. Ezek az azok a kutatások, amelyek jellegzetesen a nemzeti laboratóriumokba tartozni, ilyen laboratóriumokat fönnt kell tartanunk, és szerintem az akadémiai kutatóhálózat intézményei ilyennek kell lennünk. Én tehát tisztelettel megkérdezem, ez az első kérdésem, hogy egyetért-e főtitkár helyettes úr abban, hogy ezek azok kutatások, amikor szétosztjuk a kutatástámogatásokat, nagyon oda kellene figyelni, hogy ami egyetemi kutatás, az valóban az egyetemekhez jöjjön, ami pedig nem egyetemi kutatás, ahol sok ember kollektív együttműködése kell, az más intézményhez kerüljön. A második kérdés természetesen az, hogy milyen arányban részesüljenek a különböző típusú kutatások a kutatásra fordított költségvetési pénzekből. Van egy olyan általános szabály vagy bölcsesség, hogy körülbelül 25% az alapkutatásra megy, és 75% alkalmazott kutatásra, akkor vannak jól a dolgok talán ilyen nemzetközi összehasonlítás, nem is annyira elméleti megfontolások vezetnek minket ehhez. Namost természetesen a felsőoktatás az alkalmazott kutatások és alapkutatások együttes felhasználója tud lenni, illetve együttes vivője tud lenni, a következő kérdés

az, hogy ezeket az arányokat hogyan kellene a felsőoktatásban meghatározni és milyen oktatáspolitikai lépéseket kell annak érdekében tenni, hogy az alkalmazott kutatások relatív arányát megfelelő szinten tudjuk tartani a felsőoktatásban, a felsőoktatásnak óriási tudniillik a szerepe, elsősorban az innovációban és a technológiák átvételében. A technológiák átvételében az oktatásnak központi szerepe tud lenni. Pálinkás államtitkár úr mondta, hogy a kormánynek elhatározott szándéka az, hogy emeli a kutatásra adott pénzt és a kutatási támogatásokat, és ez természetesen megjelenik a felsőoktatásban is a jövő évi költségvetésben erre már hatásom volt, körülbelül 25%-kal növekednek ezek a kiadások, én megmondom őszintén, faktorokkal szeretném növelni, nem lehet, nincs rá pénz, ez a 25% a maximum, amit az adott körülmények között el lehetett érni. Azonban ha most feltételezzük, hogy a következő években is dinamikusan nő ez a részarány, akkor fel lehet vetni a kérdést, hogy milyen formában fogadja a felsőoktatás ezt a támogatást, ami ide megérkezik. A legegyszerűbb válasz az, tehát ez egy kérdés, amit szeretném, hogyha megvitátnánk, a legegyszerűbb válasz az, hogy a szellemi műhelyek a doktori iskolák. Tehát a doktori iskoláknak a megerősítése és fordulékonyá tétele az elsőrendű feladata az oktatáspolitikának, kérnék ötleteket arra vonatkozóan, hogy milyen központi intézkedéseket tegyünk azért, hogy még effektívebbek legyenek a doktori iskolák és a szellemi műhelyek. Elcsépeelt dolog az is, hogy a felsőoktatási intézmények legyenek tudáscentrumok, elsősorban hogyha létrejönnek ezek az integrált, most már intellektuális bázisokban stabil felsőoktatási intézmények, abban az esetben hogyan tudjanak reagálni arra az igényre, ami a tudáscentrum szerep eljátszásából következik, hogyan tudjanak a kis és közepes méretű vállalatok innovációs és kutatásfejlesztési igényeiben besegíteni. Ezek a vállalatok jelenleg Magyarországon töké nélküliek, tehát nincs megfelelő kutatófejlesztő bázisuk, általában legfeljebb arra van szellemi állományuk, hogy idegen technológiákat átvegyenek, de fejlesztésre nincs. Az egyetemek és főiskolák ennek valóban bázisai tudhatnak lenni. Milyen módszerrel, mit kell tennünk annak érdekében, hogy ez valóban ebben az irányban menjen el? Egyáltalán felvetődik az a kérdés, hogy mit kell változtatni a pénzügyi elszámolási rendszeren, esetleg milyen adójogszabályokat kellene javasolnunk ahhoz, hogy az innováció és a fejlesztés bekerüljön a felsőoktatási intézményekbe. Ezek nagyon fontos kérdések, és megítélésem szerint ezek nélkül a kérdések megválaszolása nélkül semmilyen módon nem tudunk értelmes tudomáspolitikát csinálni. Összefoglalva ötleteket kérünk. Azt

hiszem, hogy ha együttműködve a többi olyan intézménnyel, amelyik a tudományt csinálja Magyarországon, tehát gondolok itt elsősorban a Magyar Tudományos Akadémiára, és annak az intézményhálózatára, hogy a hangsúly mindig az együttműködésen legyen, a hangsúly azokon a területeken legyen, ahol együtt tudunk működni, kérem azt, hogy találjuk meg annak a technikáját, hogy valóban ami a nemzeti laboratóriumra tartozik, oda kerüljön, ami a doktori iskolákra tartozik, az oda kerüljön, ami a technológia átvételre tartozik, az odakerüljön, csináljunk a felsőoktatási intézményeinkből verzetilisan működő, nagyon gyorsan az új tudás irányában forduló intézményeket. Kérem, hogy ezekre a kérdésekre térjünk vissza. Köszönöm.”

Szendró Péter: „Köszönöm szépen. És akkor a két rendező szerv rövid expozéja következik. Osvay Károly barátom, aki a Pro Scientiások Társaságának az elnöke.”

Osvay Károly: „Hölgyeim és Uram! Én puskázni fogok. Néhány dolgot fölírtam magamnak, a magam részéről szeretném az öt percet tartani. Az én problémafejlesztésemnek az a mottója, hogy gyakorlatilag a mi részünk, vagyis a Magyarorsok és a Pro Scientiások, az hiszem mi vagyunk azok, akik a mostani tudománypolitikai döntéseket később végre fogjuk hajtani, úgymond végre fogjuk hajtani, tehát a mostani struktúra, a most döntésre került stuktúrában később mi fogunk dolgozni, négy-öt éven belül mi fogunk csatlakozni az EU-hoz, tehát hogyha hibás tudománypolitikai döntés születik, akkor ez minket fog érinteni, hogyha előnyös, az is minket érint. Néhány dolog. Felsőoktatás, felsőoktatás jövője és az integráció. Ahogy elnézem, a '99-es költségvetésben egy kanyi fillér nincsen az integrációra, az 55 milliárdot a tárca a későbbiekben gondolja-e erre fordítani vagy pedig ez jó.”

Kiss Ádám: „Hadd reagáljak rá. 2.9 milliárd van a költségvetésben erre. És hadd jegyezzem meg azt, hogy a magyar közbeszerzési törvényt alkalmazni kell, ami azt jelenti, hogyha most vannak azok a részfelhasználási tervek, akkor 120 nap, 120 nap a következő tender és az első kapavágás a jóváhagyás után számított 240 nappal jöhet meg. Tehát az amit látsz a költségvetésben, az ezt a helyzetet tükrözi, nem pedig a szándéknak a hiányát.”

Osvay Károly: „Rögtön akkor úgy reagálnék, hogy úgy tudom, hogy erősen és nagyon pontosan részletesen kidolgozott tervek már megvoltak nemcsak tegnap, hanem egy félévvel, évvel ezelőtt is az integrációra rengeteg helyen, tehát végigmondanám. Szintén az integráció az olyan szempontból is érdekes, hogy európai uniós programokhoz, direktívákhoz csatlakozik az a törekvés, hogy csak direktíva a régiók fejlesztése, ezzel szemben a magam részéről kevésbé látom azt, hogy ez a törekvés megvalósulna. Én a magam részéről egyetértek Kiss Ádám politikai helyettes államtitkár úrral azon megjegyzésével, egyrészt azt, hogy a tudományt és a politikát próbáljuk kettéválasztani, bár ennek azt hiszem, vannak érdekes vonatkozásai, másrészt pedig azt gondolom, hogy ez a kettéválasztás a lágymányosi építmények készülségi állapota szempontjából érdekes felvetés. Szintén Lágymányosnál maradv a elmúlt években a tárca fejlesztési forrásainak 80%-át odafordította, kérdés, hogy szinte régiók fejlesztése szempontjából ez változik-e a jövőben. Én azt gondoltam volna, hogy az első ütem készenléte után esetlen máshová is jut pénz. Ezek szerint ez nem így terveződik. A természettudományos és a kiemelt kutatási irányok és egységes tudománypolitikával magam részéről, magunk részéről teljes mértékben egyetértünk. Azzal kiegészítve, és itt viszont ellentmondásba kerülök magammal és a Kiss professzor is, hogy azt gondolom, hogy a jelenlegi magyar helyzetben nem biztos, hogy politikamentesen elérhető, méghozzá olyan szempontból politikamentesen, hogy a társadalom véleményem szerint jelenleg a magyar társadalom alulinformált, a társadalmi nyomásnak engedelmesskedve vezetjük a normatív finanszírozási rendszert, illetve be van vezetve, mindenre alkalmazzuk, akkor a pillanatnyi divathullámoknak megfelelően ez állandóan változhat. Gyakorlatilag egyik évről a másikra jólmenő, úgymond jólmenő, tehát társadalmilag hasznos szakok és kutatási irányok elsorvasztódnak, más szakok pedig adott esetben értelmetlenül megerősödnek. Az EU-csatlakozás egy fontos probléma. Azt gondolom, hogy nem biztos, hogy európai uniós érdek az, hogy a magyarországi szürkeállomány megfelelően fel legyen használva, tehát én érzek egy olyan problémát, hogy nyilván a tőke ha bejön, és csatlakozunk, akkor nyilván az lesz az érdekünk, hogy profitja legyen esetleg az országból, ezt kihozza, azt gondolom, hogy a szürkeállományból rendelkező profitot itthon meg kellene tartani, tehát az európai uniós távításokat ez ügyben így kellene lefolytatni. Néhány dolog, tudományos minősítésre azt gondolom, hogy mindnyájunk

érdeke, hogy nagyjából egységes legyen, különösen rossznak, illetve hibásnak tartom, vagy problematikusnak, tehát a rendszer most lett bevezetve, nem él még pontosan, nem állt fel teljesen az elmúlt néhány évben az új minősítési rendszer. A doktori képzésnek már vannak rendeletileg szabályozott részei, a habilitációs képzésnek még nincsenek. Azt gondolom, hogy ezt elő kellene segíteni, hogy nagyjából egységes legyen, de legalábbis átlátható. Néhány aprópénz végezetül úgymond, ami a fiatalok érdeke, a mi érdekünk, hogy egyrészt a sorkatonai szolgálatra visszatérve ez egy örökzöld téma ezen a fórumon. Azt javasoljuk, hogy amennyiben nyilván a törvény adta lehetőségekkel élve elképzelhető, akkor a sorkatonai szolgálat alóli mentesség, tehát automatikus szolgálathasztás járjon ne csak a 3 éves PhD képzés időtartamára, hanem a fokozat megszerzéséig, tehát hogy az esetlegesen a doktori képzés lejár 3 év alatt, egy kell még ugye a doktori fokozatig, akkor ne vigyék el közben az angyalbórból az illető fiatal tudóst. Még egy nagyon nagy probléma. Az előbb Kiss professzor úr már említette a közbeszerzést. Azt gondolom, hogy mennyire, azt javasolnám, hogy esetleg a tárca amennyiben lehet, kezdjen tárgyalásokat az illetékes pénzüggel, hogy a kutatást és az oktatást közbeszerzés alól ha nem is módosítani, de valamelyest olyan törvényeket vagy olyan rendeleteket megalkotni, ami a gyakorlatilag jelenlegi igen hátrányos helyzetből kimozdít bennünket. Köszönöm.”

Szendró Péter: „Köszönöm szépen. A kérdések nagyon izgalmasak, a kerekasztal megkezdődött. Most még megkérem Vince Árpád urat, a Magyary Zoltán Posztdoktori Ösztöndíjasok tegnap alakult Társaságának szóvivőjét, hogy ő is mondjon néhány szót.”

Vince Árpád: „Köszönöm a lehetőséget. Én két dolgot szeretnék röviden felvetni. Az egyik egy jó hír, ami az, hogy a tegnapi nappal megalakult a Magyary Zoltán Posztdoktori Ösztöndíjasok Társasága, amelynek az első évre két ügyvivőt kértek fel. Az egyik Szabó András orvos, volt ösztöndíjas, a másik szerény személyem. Mind a ketten ezt a felkérést elfogadtuk és azon fogunk dolgozni, hogy ez a Társaság dinamikusán segítse a Kuratórium és az Alapítvány munkáját, illetve, hogy ezt a Magyary Zoltán Ösztöndíjasokat, mint egy ilyen szellemi, tudományos hálózatként egybe tartsa és például megnézhessük 10 év múlva, hogy a kormány tudománypolitikájának milyen eredményei voltak, hogyha megnézzük a Magyary

Zoltán Ösztöndíjasoknak a sorsának az alakulását. A másik dolog nem annyira pozitív. A Magyar Zoltán Ösztöndíjasokat érintő egy problémát szeretnék felvetni, erre esetleg egy választ kapni, a volt ösztöndíjasok is átélték ezt az érzést, és a tapasztalataim alapján a mostaniaknak is jelentkezik ez a probléma, ez pedig nevezetesen az, hogy a finanszírozási rendszer megváltozásával nagyon sok tudományos kutatóhely és egyetemi tanszék olyan helyzetbe kerül, hogy egyszerűen nem tud új státuszokat teremteni. Most egy ilyen tanszék, ami egyébként egy nagyon jó kutatóhely, doktori iskola elvégzésével egy kiváló diák megszerzi a PhD fokozatot, és olyan kiváló, hogy még Magyar Zoltán Posztdoktori Ösztöndíjat is elnyer, tehát mintegy ez a kutatóhely kitermel egy nagyon jó fiatal kutatót, utána az a fal következik, hogy nem tudja alkalmazni, csak azt tudja felajánlani, hogy próbálkozzék mindenféle ösztöndíjakkal, és ha szerencséje van, ezt nagyon sokáig elhúzhatja és folytathatja a kutatást. Tehát ez egy ellentmondás, egyrészt támogatjuk a fiatal tehetséges kutatókat, másrészt viszont ott, ahol ezt a tudományos munkát végzik, nem tudunk igazából biztosítani nekik helyet, hogy utána egy konkrét munkahellyel is rendelkezzenek. És úgy látom, hogy az integráció ezt a helyzetet még szerintem súlyosbítani fogja. Erre nem tudom, hogy erre valami választ kaphatok-e. Köszönöm szépen, én csak ennyit szerettem volna.”

Szendró Péter: „Köszönöm szépen. Ez egy igazi fórum, menetközben alakul a forogatókönyv. Náray-Szabó Gábor professzor úr, az Akadémia főtitkár helyettese, még engedjék meg, hogy kihasználjuk ezt a helyzetet, hogy a tudomány fellegvára részéről az expozéját tartsa meg és utána hozzákezdünk a vitához. Kérem senki sem menjen el, mert igazából az mai napnak a főpontja és az a célja. Tisztelettel kérem professzor urat, hogy szíveskedjék szólani.”

Náray-Szabó Gábor: „Köszönöm a szót, igyekszem rövid lenni. Mindenekelőtt az egységes tudományirányításról csak annyit, hogy messzemenően egyetértek ezzel, enélkül nem lehet kifejleszteni a magyar tudományt és nem lehet többet elérni, mint amit most elértünk. Egy alapvető feltétele azonban van neki: a pénz. Egy kézben legyen a tudományra fordítandó pénz, amit aztán valahogy el lehet osztani. Akkor lesz csak igazi hatásköre ennek a tudománypolitikai kabinetnek. Az akadémiai intézetekre és kutatócsoportokra áttérve nekem az a véleményem, hogy nagyon fontos az

intézményes verseny, tehát az akadémiai intézeteket nemcsak azért kell, hogy fönmaradjanak és virágozzanak, mert kiválósági központokat alakítunk ki belőlük majd remélhetőleg a nem túl távoli jövőben, hanem azért is, mert igenis jó, hogyha az egyetemi kutatóhelyek, akadémiai intézeti kutatóhelyek egymással konkurálnak. Egyrészt például mi most elmondhatjuk, hogy bizonyos fokú konszolidációt vittünk véghez, nem volt teljes, mert még a fizetéseket is konszolidálni kell, a műszerparkot is konszolidálni kell, a könyvtárakat is, de legalább valami történt, az egyetemek mutathatják az integráció révén, hogy ők is igyekeznek valamit tenni. A másik még talán ennél is fontosabb, hogy vannak olyan szűkebb tudományterületek, szűkebb csoportok, amelyek egyedül maradnak abban az esetben, ha megszűnik az akadémiai kutatóhálózat. Az én területemen például a mi egyetemünkön működő Elméleti Kémiai Tanszék majdhogynem monopolhelyzetbe kerül, mert vannak ugyan másutt is kiváló emberek, de mi annyian vagyunk ott egybezsúfolva, hogy ezáltal lesöpörhetnénk a konkurenciát, és ez sose jó. Mindig kell az, hogy verseny legyen, mert ez élte a kutatást. Ezt a versenyt erősíti és szolgálja a kutatócsoportok hálózata, főleg akkor, hogyha túl tudunk tenni a saját szűkebb érdekeinken, és mobilissá tesszük még mobilisabbá, mint most oly módon például, hogy a személyhez rendeljük a kutatócsoportot, és nem fordítva, a kutatócsoporthoz keresünk vezetőt, hogy néhány embernek az állandó állását még egypár évig fönntartsuk. Ebben az esetben, hogyha ezt a rendszert továbbfejlesztjük, akkor az egyetemek és az akadémiai hálózatnak egy igen pozitív kölcsönhatását tudjuk elérni. Végül mondok most egy keményet. Nem biztos, hogy az itt ülők számára kemény a megállapítás. Én nem opportunizmusból adtam a nevemet ahhoz a törvénymódosítási javaslatához, amit tavaly a Magyar Tudományos Akadémia közgyűlése támogatott, s aminek a lényege az volt, hogy az Akadémiai Kutatóintézetek Tanácsa szűnjön meg. Nem lehet öngazgatással tudományt irányítani. Ez a tanács nem képes arra, miután mindenki jól dolgozik benne és a saját intézményeit képviseli, hogy prioritásokat jelöljön ki, nem képes arra, hogy teljesen önzetlenül és odaadóan támogassa a minőséget, mert hogy úgy mondjam szakszervezeti alapon működik. Szakszervezeti alapon pedig nem lehet kiemelkedő eredményeket elérni a kutatásban, hiszen itt az a helyzet, hogy a jót kell támogatni. Nemzetközi konferenciák tanúskodnak erről, hogy nem úgy, mint a szociális szférában, ahol a gyengét kell támogatni, a kutatásban a jót és aztán a jót fogják segíteni a többiek. Ők is megélhetnek, de nem ők vezetik a kutatást. Hogy ennek mi

lesz a kimenetele az kérdés, de nekem az a véleményem, hogy az a jelenség, amikor mindenki egyetért azzal, hogy az élettudományokat erőteljesen fejleszteni kell, ebben az esetben is az élettudományokra fordított intézeti összeg összesen 2%-ra változott a korábbihoz képest, mutatja, hogy igazam van. Ugyanakkor alapvető jelentőségű, hogy a béreket rendbe tegyük, mert hogyha ez nem történik meg, a hálózat néhány éven belül összerogyik és természetesen tudni kell, hogy kit miért mennyivel bérezünk, és ugyanilyen fontos a műszerpark felújítása, hiszen annak ellenére, hogy 10-15-20 évvel ezelőtt az intézethálózat kiemelkedett ilyen vonatkozásban, a szegény egyetemek mellett, most a helyzet mondhatnám megfordult, és bizony nagyon sok műszer nullára írva szerénykedik a laboratóriumban és csoda, hogy ilyen szép eredményeket a kutatók még el tudnak érni velük. Köszönöm szépen.”

Szendró Péter: „Köszönöm szépen. És akkor azt javaslom, hogy mindenki fogja meg a székét, és vigyük le egy sorral lejjebb. Kérem tisztelt vendégeinket, hogy foglalják el az összes széket, és én azt gondolom, hogy most jön az érdekesebb része. Gráf László akadémikus barátom már régen jelentkezett, övé lesz az első szó, de néhány fontos játékszabályban szeretnék egyezsége jutni. Én azt gondolom, hogy ez a fórum kétévenként zajlik és megismételhetetlen abban a jelenlegi összetételében, ahol most jelen vagyunk. Tehát az volna a jó, ha minél többen szólnának, önmérsékletet kérek, öt perc a limit, hogy nagyon sok vélemény elhangozzék. Osvay Károly barátomat pedig arra kérem, hogy minden a felnőtt nemzedéken számonkérhető javaslat, felajánlás rögzítődjék, és kapják meg az érintettek, hogy ne felejtsek el, hogy mit ígértek. Gráf professzor úré a szó. Azt kérem mindenkitől, aki szólni kíván, hogy valamelyik mikrofonhoz jöjjön és esetleg mutatkozzék be, mert nem mindenkit ismerünk.”

Gráf László: „Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Úr, Tisztelt Államtitkár Urak! Hölgyeim és Uraim! Az ELTE Biokémiai Tanszékének vagyok a vezetője, biokémikus, gyakorló egyetemi tanár. Én nagyon bámulom a kormányom ... és őszintén kívánom, hogy törekvéseik sikerrel járjanak. Nagyon nagy szükség van arra az egységesítő törekvésre, amiről Pálincás úr beszélt. Én azt hiszem, ez egy nagyon szociális kérdés. Én szerkezeti biológus vagyok és hadd közelítsem a problémát a szerkezeti biológus szemszögéből. Ugye ez a tudomány egy olyan tudomány, ami

fehérjékkel, DNS-sel foglalkozik és azt vizsgálja, hogy bizonyos változtatások során hogyan változik a funkció. A magyar tudomány is ilyen, ennek van egy szerkezete, jó vagy rossz, ha valamit változtatni kell, egyrésztől Náray-Szabó Gáborra utalok, természetesen pénzre van szükség, és lehet, hogy semmi más nem kellene tennünk, mint megdupláznunk a pénzt. Én nem hiszem, hogy ez így van, tudjuk többen, külföldi szakavatott emberek, akik megvizsgálták a magyar tudomány szerkezetét, állítják, hogy ez így ahogy van, nem tökéletes. Ezen kell változtatni. Ilyen törekvés minden irányból folyik, az Akadémia konszolidál és most hallottuk a búvszót ugye, jó ideje hallom, hogy a felsőoktatásba integrációs zajlik. Nos, térjünk rá nagyon röviden, ez tényleg nem lesz egy hosszú hozzászólás, mi az a szerkezeti változtatás, amit ez a tudománypolitikai kollégium, amelyik ugye meghatározó szerve és irányítója lesz a magyar tudományosságának, ezt és melegen üdvözlöm, erre nagyon nagy szükség van, mi lesz ez a változtatás, ezt el kell dönteni a kezdet kezdetén, legalábbis valamifajta elképzelés felvázolódjon. Lehet, hogy Pálincás József államtitkár úr ugye szándékosan, mert ő is kérdéseket vár, nem fogalmazta meg, hogy mit ért integráció alatt, pontosabban tudjuk a klasszikus fogalmazást, az hogy mi az az új az integrációban. Mert az a fajta integráció, amiről eddig beszéltünk, ami arról szól, hogy intézeteknek össze kell állni és egységes erőt kifejteni, szerintem ez lehet, hogy szükséges, nem tudom megítélni, de hogy nem fogja előrevinni a magyar tudomány ügyét abban az értelemben, amilyen értelemben most tárgyalunk erről az egésztől, ebben is bizonyos vagyok. Énszerintem belül kell változtatásokat megtenni az egyetemen, erről itt nem esett szó. Örömteli az, hogy a kormány gondolkozik kutató egyetemekben, elismeri, hogy az egyetemnek szíve joga a kutatás. Én azt gondolom, hogy a természetes közege a kutatásnak az egyetem, sokkal inkább, mint bármilyen intézet, ki merem mondani. Az intézetek később születtek, mint az egyetemek és ma is világon, ahol korszerű kutatás folyik, egyetemi bázison folyik. Aztán ha az annyira jó, akkor legyenek kutatóintézetek, de arra nem tudok példát Magyarország kivételével, hogy a kutatóintézetek legyen az élvonalban, jobbak, és az egyetemek kevésbé. Ezt az arányt valamilyen módon, talán finoman, mert ugye nem lehet nagy változtatást, ezt meg kell változtatni. Én azt gondolom és Kiss Ádám professzor úr említette a doktori iskolát és itt ezen a ponton ez egy másik fontos elem a hozzászólásomban, hogy vitatkozzam az ő szemléletével, Én az gondolom, hogy igenis a doktori iskolák oldaláról kell megfogni az egyetemnek a tudományosságát, azzal nem értek egyet,

hogy ugye a kutatás az egyetemen ilyen 3 éves ciklusban tiszavirág életűen zajlik és kisebb célokat lehet csak kitűzni. Egy ilyen iskola, egy ilyen program ugye, valójában most indult el pár éve, ez hosszú távon működik, az ereje éppen abban van, hogy cserélődik. Attól, hogy ott új emberek jönnek a rendszerbe, attól egy nagyon koherens és nagyon meghatározott irányba haladó kutatás igenis folyhat. Ezt kell elérni. Ennek az a feltétele, hogy egyetemi tanárok vagy arra alkalmas emberek, akik programot vezetnek, kapjanak doktoranduszt. Ezt mondjuk, hogy kapnak, financiális ellátást és legyenek posztdoktoraik. Erről szól a Magyary Zoltán Ösztöndíj, csak ezt ki kell terjeszteni. Általános renddé kéne tenni az egyetemen, hogy egy aránylag szűk, 30%-os státuszt, 30%-ot reprezentálja vagy 40% az állandó státuszon lévő emberek aránya és a többi pedig egy mozgó elem. Ez az ereje a kutatásnak. Ha ezt megcsináljuk, akkor az Akadémiával egyszerűbb tárgyalni és valamilyen kristályponton el kell indítani ezt a folyamatot. Szerintem erre kell törekedni. Az, hogy az Akadémia nemzeti intézetekké fejlessze, van olyan, amit már el lehetne nevezni, például Szegedi Biológiai Központ, kitűnő, minden erőt talán, nem tudom, lehet, hogy ez hibás gondolat, de oda kellene koncentrálni biológiával, azonban a jelen helyzetben ezt tagadom, hogy az akadémiai intézetekben más stílusú kutatás folya globálisan, mint az egyetemeken. Ugyanolyan fragmentált a kutatás, mint az egyetemeken. Semmi különbség. A legjobb példa arra, hogy ezek az intézetek részt vesznek a mi doktori iskoláinkban, ugyanaz a periodikusság van, ugyanolyan témákon dolgoznak, lényegében a magyar tudomány ilyenformán adminisztratív megkettőződött. Rendben van, legyenek az akadémiai intézetek egy távlati több ember, több erő összefogásán alapuló bázisintézetek, de akkor az irányban kell formálni őket, és nem kis apró egytagú, kéttagú, háromtagú csoportokat, mert ezt az egyetemen is meg lehet csinálni. Hát lenne mit mondanom. Azt hiszem a lényege a mondandómnak. Az ténylegesen a szerkezeti változás mikéntjének a meghatározása. Hozzá merünk-e nyúlni az egyetemi kutatás és az akadémiai kutatás kérdéséhez, le lehet-e ülni akadémikusokkal, ugyanazok, egyetemi tanárok ugye, csak meghasonlanak, ami attól függ, hogy éppen hol ülnek. Egyik nap az AKP-ban ül, másik nap benn ül a rektori tanácsban. Másrmond, tapasztalat. El kéne végre dönteni, hogy mit akarunk pontosan csinálni. Jó ez nekünk, hogy meghasonlunk, hogy dupla időt töltünk el különböző ülésekkel, szemináriumokkal. Egységes tudományos rendszert ha a kormány meg tudja

valósítani, ha csak félig oldja meg, akkor azt hiszem, hogy lelkesek lehetünk és gratulálhatunk. Köszönöm szépen.”

Szendró Péter: „Köszönöm szépen. Egy percest Pálincás József államtitkár úrnak.”

Pálincás József: „Az egypercesekbe én lassan lehet, hogy beletanulok. Valójában csak helyesbíteni szeretnék egy dolgot, illetve azt szeretném, hogyha így rögzülne. Úgy fogjuk nevezni, hogy Tudomány és Technológiai Politikai Kollégium. Azt elmondtam az előadásomban, hogy az oktatás, kutatás, fejlesztés, innováció ez egy egységes folyamatként szeretnék kezelni. Ezért ezt a tudománypolitikát irányító kabinetet is Tudomány és Technológia Politikai Kabinetnek nevezzük el és ez a tudománypolitikáért, fejlesztéspolitikáért, innovációs politikáért egyaránt felelős. Mégegyszer elmondom, Tudomány és Technológiai Politikai Kabinet, hogy így rögzüljön.”

Szendró Péter: „Köszönöm szépen. Sok egyperces lesz még. Úgy csinálom, hogy egy fiatalember és utána Burger akadémikus úrnak adnám át a szót. Tessék.”

Varga Zsolt: „Varga Zsolt vagyok. A Debreceni Kossuth Egyetemről. ‘93-ban voltam Pro Scientia Érmes. Két ellentmondásra szeretnék választ kapni. Az egyik lehet, hogy egy kicsit ünneprontás itt pont a mai napon, de talán itt a legidősebb. Ez kérdésem lenne, hogy mi annak az oka, talán az akadémia részéről lehet erre választ kapni, hogy a Bolyai Kutatási Ösztöndíjból a Magyary Zoltán Ösztöndíjasok ki vannak zárva. Tehát az ideai kiírásban expliciten szerepel, hogy Magyary Zoltán Ösztöndíjasok nem kaphatnak Bolyai Kutatási Ösztöndíjat. Én úgy érzem, hogy ez körülbelül olyan lenne, minthogyha a deklaráltan legjobb tudósok nem lehetnének Széchenyi Ösztöndíjasok. A másik pedig az integrációval kapcsolatos. Én itt is egy ellentmondást érzek, hogy az integrációt támogatja szóban a politika, ugyanakkor a beruházás teljes egészében a budapesti kirakat egyetemre fordítódik. Én ebben ellentmondást érzek.”

Szendró Péter: „Köszönöm szépen. Patkós András rövid reakcióját várjuk.”

Patkós András: „Elnézést, nem az Akadémiának szólt az első kérdés, hanem az Alapítvány a Magyar Felsőoktatásért és Kutatásért Kuratóriumának. Magyarországon e pillanatban tisztán posztdoktori alkalmazást csak a Magyary Zoltán Ösztöndíj és részben az OTKA Posztdoktori Ösztöndíj ad. Új állás a 350 Bolyai Ösztöndíj között összesen 7 darab volt. Mi elvként gondoltuk el Bakos Istvánnal, Patthy Évával, mikor ez megalakult, hogy mi utat az igazi posztdoktori alkalmazás felé akarunk mutatni, nem félmegoldások felé. Természetesen a kollégának igaza van abban, hogy egy furcsa verseny keletkezett, mert egy Bolyai Ösztöndíjas adjunktus már érdektelenné válik a Magyary Ösztöndíjban, vagy bármi másban. És voltak is visszalépések, a fizetünket aki olvassa, látja. Ezért a kuratórium úgy határozott, két dolgot határozott. Az egyik dolog, hogy miután a Bolyai Ösztöndíjak túlnyomó része 40 évhez közeli, ugye az volt a felső korhatár, kollégáknak jutott, 35 évre leviszük a korhatárt a mostani meghirdetésben. A valóban új PhD-sok felé szeretnénk és a kiválók felé fordulni. Kettő, a nettó összegét a Magyary Ösztöndíjnak az új meghirdetés a 65.000,- Ft-ban veszi. Tehát versenyre vagyunk kényszerítve, de ahhoz az elvhez igyekszünk tartani magunkat, hogy ez egy tiszta posztdoktori alkalmazás, ehhez ne kelljen máshonnan forrásokat szerezni, ez a kuratóriumnak a politikája.”

Szendró Péter ” Köszönöm szépen. Burger Kálmán professzor.”

Burger Kálmán: „Nagyon rövid leszek. Ugye mindannyian tudjuk, hogy az eredményes kutatásnak nagyon feltétele van. A legnehezebben megszerezhető a pénz. Most ugye az államtitkár úrhoz fordulok a kérdéssel. Én úgy képzelem el, hogy jelentős mennyiségű pénzt, plusz pénzt akkor tudnánk a kutatásba vinni, ha az ipart érdekeltté tudnánk tenni abban, hogy a magyar kutatást, különösen az egyetemi kutatásokat támogassa. És ennek nagyon egyszerű módja van. Az egész világon csinálják, megfelelő adókedvezményt kell adni azok után a pénzek után, amelyet az ipar az egyetemen az általa meghatározott kutatási feladatok megoldására kiír. Ezzel egyrészt az iparnak módja volna kivinni az egyetemre, amelyek aktuálisak, amelyek gyakorlatilag fontosak, másrészt pedig az egyetem komoly pénzösszeghez jutna. Namost az a kérdésem, hogy tervez-e a kormány egy ilyen változtatást az adórendszerben, mert ez bizony nagyon-nagyon nagy mértékben segíteni a magyar kutatókat, és egyáltalán a magyar tudományt. Köszönöm szépen.”

Szendró Péter: „Köszönöm szépen. Egypercest kér Lipták András professzor úr, az OTKA elnöke.”

Lipták András: „Kedves résztvevők! Én azt hiszem, hogy az integrációhoz fontosságában hasonló rendszert kellene kialakítani mind a magyar felsőoktatáson belül, mint az akadémiai kutatóintézeteken belül. Nevezetesen gyakorlatilag mind az egyetemeken, mind az intézetekben valaki ha bekerül, majdnem élete végéig ott marad. Az amit Gráf László mondott. Nagy eredménye volt a magyar felsőoktatásnak, hogy létrejött a doktori iskolák rendszere, a PhD rendszerek. De ez egy posztdoktori rendszer nélkül nem működőképes. El kellene érni azt, ugyanis ezt már egy 10 éve taszítjuk magunk előtt ezt a kásahegyet, hogy mind az akadémiai intézetekben, mind az egyetemeken körülbelül egy 25-30%-a legyen az embereknek állandó státuszon, az összes többiek posztdoktorként, illetve PhD hallgatóként legyenek. Így egyrészt meg lehetne oldani a fiataloknak az elhelyezkedését, másrészt pedig a kutatásnak az effektivitását fokozni lehetne. Ugyanehhez kapcsolódik, erről eddig még nem volt szó, a habilitáció kérdése. Nagyon rossz a magyar egyetemeken jelenleg működő habilitációs rendszer, ugyanis elhintjük az embereknek annak a reményét, hogy habilitálnak és egyetemi tanárok lesznek. Mert ugye a törvény azt mondja, hogy az egyetemi tanár kinevezésnek előfeltétele a habilitáció. Nagyon sokan úgy értelmezik, hogy a habilitáció ergo feljogosítja őt arra, hogy nagyon rövid időn belül egyetemi tanár legyen. Lényegesen alacsonyabb számra kellene leszállítani a habilitációk számát és előbb-utóbb el kellene készíteni a minisztériumnak egy olyan katasztert, hogy kérem szépen a magyar felsőoktatási rendszeren belül ennyi és ennyi egyetemi tanárnak van helye. És akkor mindenképpen egy nagyon egészséges kompetíció alakulhatna ki annak érdekében, hogy az egyetemi tanári állásokra tényleg a legkiválóbb emberek kerüljenek. Köszönöm.”

Szendró Péter: „Köszönöm szépen. És akkor a fiatalok közül talán a kolléga úr.”

Szabó László: „Két kérdésem lenne. Az egyik az, hogy ma reggel már hallottunk egy előadást Glatz Ferenc részéről a tudománypolitika tervezéséről. Az a kérdésem, hogy itt egyeztet-e az MTA-val az Oktatási Minisztérium ezzel kapcsolatban, a másik

kérdésem az, hogy mi a jelenlegi tudományos vezetőknek a véleménye egy esetleges olyan rendszerről, ahol a felsőoktatásban a docensek és az egyetemi tanárok is határozott idejű szerződéssel dolgoznának. És hogyha a fiatalokra egy teljesítménykényszer van, akkor ez miért ne legyen érvényes az idősebbekre is.”

Szendró Péter: „Köszönöm szépen. Kíván valaki egy percben reagálni? Pálinkás József.”

Pálinkás József: „Az Oktatási Minisztérium és az MTA természetesen egyeztetet a Tudomány és Technológiai Politikai Kollégium dolgában. Teljes egyetértés nem mindig van köztünk. Ezt a kormány el fogja dönteni, hogy ez hogyan legyen azokban az, azt kell mondjam nüansznyi, eltérésben, amely van az Oktatási Minisztérium és a Magyar Tudományos Akadémia között. Érdekes kérdés, amit felvet. Ilyen rendszer a világon sehol nincs. Azt, hogy az egyetemi tanárok állása határozott időre szólna, hát határozott időre szól, mert 70 éves korukban felmentik őket, tehát az sem határozatlan időre szól, ez egy gyenge vigasz gondolom a fiatalabbak számára. Azt hiszem, hogy ilyen rendszer sehol nem működik, és itt ragadom meg az alkalmat, hogy arra a felvetésre, hogy az egyetemeken, a kutatóintézetekben, nos a kutatásban, az egyetemi oktatásban, az építkezés egy piramis, tehát az oktatói pálya csúcsán csak néhányan vannak az oktatói pálya korábbi szakaszában sokan. Magyarországon nagyon nagy gond az, hogy nincs kimenet az oktatói vagy kutatói karrier során az egyetemi vagy a kutatói pályáról más pályákra. A megoldás biztos, hogy nem az, hogy az egyetemi tanári állásokat néhány évente pályázhatóvá tesszük. A megoldás nyilván az, hogy az egyetemi tanári kiválasztást nagyon szigorú követelményekhez kötjük, később arra is reagálnék majd, amit Lipták professzor úr elmondott. Valóban ma Magyarországon az egyetemi tanári kinevezésekben nagy különbségek vannak az egyes egyetemeken és főiskolákon. Ez tervünk, hogy ezt szeretnénk egymáshoz közelíteni, ha keményebben fogalmazunk, akkor egységesíteni, mert szeretnénk, hogyha az egyetemi tanári kinevezések az egyetemek autonómiájának természetes megtartásával egy országosan nagyjából azonos követelményrendszert kellene teljesíteni ahhoz, hogy valaki egyetemi tanárrá kinevezhető legyen, másrészt azt gondolom, hogy az egyetemi tanárok számára is be kell vezetni egy korlátot, tehát ezt nagyobb részt a normatív finanszírozás, legyen ez akár hallgatók száma szerint, illetve tudományos teljesítmény

szerinti normatív finanszírozás vagy az oktatók, kutatók száma szerinti normatív finanszírozás. Ez ugyan oldja ezt a problémát valamennyire, amely azt gondolom, korábban jelentett nagyobb problémát, hogy az egyetemi tanárok számára semmiféle korlát nem volt az egyetemen. Azt képelem, hogy erre valahogy egy meghatározott számot kell nem azt mondom, hogy bevezetni, de hozzárendelni, hogy egy adott egyetemen adott szakterületen ennyi egyetemi tanárt tud finanszírozni az egyetem vagy az állami költségvetés.”

Szendró Péter: „Köszönöm szépen. Majd még lesz mód válaszokra. Közben eszembe jutott, hogy átadom a szót Bakos István kollégának aki nagyon régen jelentkezett és utána kolléga úr. Eszembe jutott, hogy milyen nehéz helyzetben is van a magyar tudomány amikor meg kell fogalmazni azt, hogy hogy lehet ütőképes, friss és megújuló és eleven. Eszembe jutott és Szilágyi Tivadar rektorhelyettes úrra nézek, tudniillik Vígh Ferenc vezérezredes úr, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem évnnyitóján a következőt mondta: a minőségi hadsereg hogyan lesz Magyarországon. Kérem szépen, azt mondta röviden: előlépni vagy lelépni. Tessék csak végiggondolni, ezt a katonák megtehetik, mi szebben fogalmazunk, de van azért ebben valami. Bakos István.”

Bakos István: „Három kérdéstről szeretnék szólni. Az egyik a szerkezetátalakítás vagy integráció. 1991-ben írtuk alá a világbanki kölcsönt a humán erőforrások fejlesztésére. Akkor kapott Magyarország első ízben ilyen témára - korábban csak gazdasági beruházásokra -, tehát humán erőforrásokra pénzt. Alapvetően az egyetemi integrációra kapta, éppen a debreceni, szegedi és a pécsi látogatásunk győzte meg a világbanki szakértőket arról, hogy esztelenség volt itt a szovjet megszállás alatt így szétdarabolni a magyar tudományt és felsőoktatást. Tehát azóta vergődünk vele. Akkor azt gondoltuk, hogy a minisztériumi felügyelet volt az, amelyik meggátolta az integrációt, hála istennek a felsőoktatási törvénnyel ezt a gátat is sikerült feloldani, és elég reménytelennek látom most, hogy megint előjött; tegnapelőtt hallottam a televízió interjújában Torgyán miniszter úrtól, hogy vissza kell az agrár felsőoktatást a Földművelési és Vidékfejlesztési Tárca felügyelete alá helyezni. Namost itt én ezért nagyon üdvözlöm a Tudomány és Technológia Politikai Kollégiumot, nagyon fontos, de nagyon meggondolandónak tartanám, hogy éppen a két sérült és érintett tárca, a

Földművelés és Vidékfejlesztési és az úgymond, ahová az orvosegyetemek tartoztak, hogy valamilyen módon ők kapjanak helyet, szerepet. Ezt azért javasolom, mert én tudom azt, hogy mennyi kínszenvedésünk és keresztünk által sikerült őket meggyőzni arról, hogy így jó, és sajnos a Bokros-csomag tette tönkre ezt, mert harmincmilliárd forintot elvitt a felsőoktatástól, ezt azért önök nagyon jól tudják. Harmincmilliárd forintot az elmúlt négy esztendő, éppen azt a harmincmilliárdot, amit az agrár- és orvosi felsőoktatással a művelődési tárcához került. De az infláció és a nem kellő mértékű költségvetési támogatás miatt elmúlt. Namost ami pedig a budapesti expo, szenvedjük az előző kormányak a bűnét, mert az expo lemondása az egy bűn volt, nemzetellenes büntett. Ezt én merem állítani, negyvenötmilliárd forintot én magam igazolni tudom, megállapodtunk az osztrákokkal, a japánokkal, az amerikaiakkal, másokkal, hogy a magyar felsőoktatásnak adták volna, ajándékozták volna, azt amit idehoznak a „Kommunikáció egy jobb világért” kiállításra, s tizennyolcmilliárdért kellett lemondani. Szóval ez egy szörnyű bűn volt, s abban a pillanatban Szeged, Debrecen, Pécs, mert ez a három volt számunkra a legfontosabb fejlesztésre, az megfelelő lett volna. Amire szeretném felhívni a figyelmet, itt nem esett szó róla, Akadémiáról, hogy mélységes fájdalom nekem mint tudománypolitikával, és mint akadémiai volt intézeti dolgozónak is, hogy az Akadémia legfőbb funkcióját adó akadémiai kiadó, akadémiai könyvtár, és tulajdonképpen az Akadémia, mint a tudomány, itt az egyetemeket is beleértve, szolgáltató és ellátó központja oly mértékben visszafejlesztésre került, vagy visszafejlesztették az elmúlt időben, nemzeti kincset romboltak akkor, amikor ezeket visszafejlesztették. Erről meg vagyok győződve, és egyetértek azzal, hogy valóban az akadémián a nemzeti laborok, a nemzeti intézmények nagyon fontosak, hogy működjenek, de ez, hogy mint a magyar tudomány egyetemes szolgáltató központja és működjék, ezt én nagyon fájlalom, és ugyanez a helyzet a CH-kal, a Collegium Hungaricum-okkal, most a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma meghirdette, de itt nagyon szoros összhang kell ahhoz, hogy ezek a fiatalok egyrészt a Collegium Hungaricum-okon, másrészt pedig Uraim, én a Magyarok Világszövetsége főtitkára vagyok, a világon 800 egyetemen dolgoznak magyar egyetemi oktatók, professzorok. Ezt a kincset nekünk ki kell használni, habár a brain drain elvitte őket, és még tartják a kötődést a nemzetéhez. Azt hiszem a jelenlegi tudós nemzedék közül is nagyon sokan élvezhették ennek előnyét, mert egy dolog, hogy a tudomány nemzetközi és a nemzetközi tudományosságon

keresztül szakmai kapcsolatok révén valaki kijut, és egy másik dolog, hogy ezt a szakmai kapcsolatot erősítheti az, hogy nemzeti kötődése is van valakinek és valamilyen módon szolgálni akar annak az országnak, ahonnan vétetett. Köszönöm szépen.”

Szabó András: „Dr. Szabó András vagyok, a SOTE Gyerekklinikájának docense, és egy kutatólaboratóriumot vezetek a klinikán. Néhány javaslatot szeretnék röviden elmondani. A PhD, illetve a posztdoktorok képzéséhez én nagyon üdvösnek látnám, hogyha a különböző grantok, mint például az OTKA, szét lenne választva, dologi kiadásra lehetne pályázni, és lehetne pályázni személyi kiadásra, de akkor név szerint, például egy posztdok állásnak a megpályázását lehetne például kérni, és az a projektől függne, és a posztdoktornak a személyétől. Ez lenne az egyik javaslatom. A másik javaslatom az integrációval kapcsolatban: én azt gondolom, hogy az egyetemeknek a fejlesztéséhez a már itt többek által javasolt mobilitásnak a fokozása kell, a jobbaknak a kiválasztása, és én azt gondolom, hogy ennek egyetlen gátja ma az, hogy az egyetemi dolgozók közalkalmazottak. Tehát ezt meg kell szüntetni. Ezt én tavaly már mondtam, akkor a miniszterelnök úrnak, ő akkor azt mondta, hogy a szakszervezettel fennálló kapcsolat ezt nem teszi lehetővé. Ezt előbb utóbb meg kellene oldani, és még egy javaslatot az alapítvánnyal kapcsolatban. Nem tudom, hogy a Felsőoktatásért Alapítvány az kiemelten közérdekű alapítvány-e vagy nem vagy közhasznú alapítvány-e vagy nem. Amennyiben nem, akkor mindenképpen javasolnám ezt az átminősítést, hiszen hogy egy példát a Népszabadságból röviden idézzek, egy belügyminisztériumi fényképész kiemelten közhasznú alapítványra két és fél milliárd forintot szedett össze fél év alatt, leukémiás gyerekek gyógyítása céljából. Namost nem azt vitatom, hogy egy fényképésznek kell-e ezt valóban csinálni, hanem azt, hogy az aki ilyen célra adakozik, az 150%-ot írhat le az adójából. Magyarul aki százmilliót adott ennek a fényképésznek, az ötvenmilliót azonnal hazavihetett a cégétől. Namost ha ez egy törvény, és ez fennáll, ez Magyarországon van, akkor ezt miért nem használja ki az Alapítvány is. Nem tudom, hogy igazam van-e, én ezt az újságból olvastam, úgyhogy fogadják kritikával.”

Szendró Péter: „Köszönöm szépen. Három egyperces megjegyzés. Lipták András professzor úr már négy.”

Lipták András: „Az OTKA-nál egyik kardinális kérdés, hogy valóban rendeltetésszerűen használjuk-e fel ezeket az összegeket, nevezetesen, hogy a kutatás anyagi, dologi feltételeit biztosítsuk. És személyi kifizetésekre minél kevesebb jusson. Namost van egy olyan elképzelésünk, hogy személyi kifizetésekre olyan formában adna pénzt az OTKA, hogy fel akar venni valaki a kutatásai segítésére doktoranduszt vagy posztdoktort, akkor erre adnánk. A másik terület, ahol még személyi kifizetés lehetne, esetleg az idős, nyugdíjas kollégáknak, akik tényleg nagyon nehéz körülmények között élnek, azoknál bizonyos A1-ben megszabva, hogy mennyit vehetnének fel a pályázatból. De mindenképpen a személyi kifizetések mértékét csökkenteni kellene, ugyanis vannak olyan területek, hogyha átnézzük azt, hogy mennyi ment ki személyi kifizetésre, akkor felmerül a kérdés, hogy mi marad dologira, és a dologi feltételeket kellene biztosítani.”

Náray-Szabó Gábor: „Köszönöm. Egyelőre és vagyok az Akadémiai Könyvtár felelős személye. Úgyhogy két dolgot hadd jelentsek be. Kiből nem mondom meg, hogy mennyit, de komoly összeget fogunk kapni jövőre a költségvetésünk növeléseképpen a Parlamenttől, remélhetőleg, ha megszavazzák. A másik pedig, tegnap írtam alá egy szerződést az Institute of Scientific Information-nel, amely egy országos szolgáltatásnak a folytatását teszi lehetővé. Számítógépen on-line módon be lehet majd kapcsolódni Budapestről és vidékről is az akadémiai intézetek városaiból ebbe a hálózatba.”

Patkós András: „Az Alapítvány beadta a bírósághoz a kiemelten közérdekű minősítéshez szükséges papírokat. Várjuk a döntést. A felsőoktatási, kutatási, fejlesztési pályázat keretében már '97-ben lehetett a Lipták professzor úr által említett megoldással posztdoktori alkalmazásra pályázni. 22-t hagyott jóvá a Kuratórium, most kérdeztem búcsúzásképpen meg, 8 db szerződés meg is kötött.”

Osvay Károly: „Az elhangzottakhoz ismét egy konkrét javaslat és kérés. Lehetne-e a jelenlegi kutatás infrastruktúrája közül legsiralmasabbnak a folyóirat- és könyvellátást tartom. Ezen a minisztérium tervez-e szintén valami kutatási normatíva alapon választhatást.”

Szendró Péter: „Köszönöm szépen. Egy kicsit most menjünk tovább és utána majd ismét lehet reagálni. Kerey Péter kért szót, a Doktoranduszok Országos Szövetsége. Az öt percet háromra redukálnám, mert nagyon nagy az érdeklődés és szeretném, ha mindenki szólhatna.”

Kerey Péter: „Szerencsére sok mindent elmondtak már abból, amit én akartam mondani. Kezdem a legutóbbival, amit az Osy mondott, hogy a könyvtárak. Tragikus tényleg, hogy a Bokros-csomag óta egészen alapvető folyóiratok hiányoznak. Nem csak az, hogy egyetemekről, hanem általában az országból, tehát egyeztetés sem volt arról, hogy melyik intézet milyen folyóiratot fog lemondani. Ez tragikus volt. Ami eszembe jutott Pálincás József bevezetője során, azokkal kezdem először. Az első dolog az az lenne, ez a hallgatók számára lenne érdekes és szerintem a képzés minőségén jelentőset javítana, hogyha a kollégiumok nemcsak diákszallások lennének, hanem egyfajta ilyen szellemi, intellektuális központokká lehetne fejleszteni, szakkollégium rendszer, stb. Ez doktoranduszoknál még esetleg olyat is jelenthetne, hogy külön ilyen doktoranduszházakat létrehozni. Egészen tragikus például, az ELTE-nek van olyan kollégiuma, ahol háromágyas szobákban vannak a doktoranduszok elhelyezve, de ezekben a szobákban két íróasztal van, tehát mondjuk egészen alapvető feltételek hiányoznak. Szerintem általában az ország viszonyát a kultúrához és a tudományhoz javítani kéne. Felmerülnek bennem ilyen dolgok, most például a Ganz-telep kiürítése kapcsán, hogy én jártam Londonban a Natural History Museum és a Science Museum épületegyüttesében. Valami hasonlónak adekvát helye lenne a Ganz-telep. Nincs műszaki múzeum, nincs építészeti múzeum, illetve jogilag léteznek, de kiállítóhelyük nincsen, halódik egy csomó olyan gyűjtemény, ami szerintem alapvetően megváltoztathatná az emberek hozzáállását a tudományhoz és a kultúrához, Kiss Ádám helyettes államtitkár úr kérdése, hogy hogyan tehetjük effektívebbé a doktori iskolákat. Én itt is csak néhány problémát sorolok, amellyel kapcsolatosan javaslatunk voltak. Továbbra is megoldatlan három év után a befejezése az esetleg elkezdett doktori munkáknak, ez a normatív kutatási támogatásból az erre a célra fordítható pénz ez roppant esetleges. Én a saját személyes tapasztalatomat tudom mondani, hogy ez újdonságként hatott az én egyetemem, saját karom dékáni hivatalában, amikor említettem, hogy talán ha a harmadik évem után

egy ilyenre lehetőség lenne, és ez mondjuk a Műszaki Egyetem, ami egy jelentős egyetemnek számít Magyarországon, ez volt, ahol nem tudtak erről. A másik dolog, ez valószínű, hogy nem jelentene nagy anyagi terhet se a költségvetésnek sem túl nagy jövedelmet az oktatóknak, de a képzési normatívában a doktori programokban való oktatás nem szerepel. Amikor a képzési normatívát bevezették, akkor az FTT-ben elhangzott egy olyan javaslat, hogy a doktoranduszok hármasszorozóval szerepeljenek az ekvivalens hallgatói létszám kiszámításánál, ez végül kikerült a javaslatból, és gyakorlatilag nincsen meg a forrása a doktori képzésben való oktatásnak, illetve hát talán a doktori normatíva erre a célra szolgálhatna, de a doktori normatívák általában a nagy kalapba kerülnek és sokszor az intézetigazgatók sem tudnak arról, hogy ilyen létezik, csak hosszas győzködés után néznek utána. A doktori normatíva illetve általában ezeknek a képzéssel, kutatással kapcsolatos pénzeknek a felhasználási szabályai vagy nem léteznek vagy meglehetősen könnyen áthághatók, gyakorlatilag megint csak ez a nagy kalapba ömlesztés esete forog fenn és egészen alapvető villanyszámlára fizetik ki, ami alapvetően rontja a hatékonyságot. Még egy dolgot, hogy az akkreditáció illetve annak a visszavonása egy komoly probléma, az ODHT el kezdett vele foglalkozni, illetve a MAB, de szerintem égetővé fog válni hamarosan. Oly említette a katonai szolgálatot. Én szeretném, ha ebben az Oktatási Minisztérium is hathatósan támogatna minket. Azt igaz, hogy sikerült elérni, hogy a képzés ideje alatt a szolgálathalasztás automatikusan jár, azonban tapasztalatunk az, hogy a Magyar Honvédség nem tud mit kezdeni ezekkel az emberekkel. Tehát végzett, PhD-t megszerzett szerves vegyész kollégát elvittek a Dunai Flottillához honvéd rangfokozatban hajót síkálni, ez szerintem teljesen felesleges és időt rabló dolog. A honvédség nem profitál belőle. Ez abszolút konkrét példa, elnökségi tagunk volt. Az utolsó dolog, amit szeretnék mondani, az ténylegesen az, hogy a Bokros-csomag óta gyakorlatilag az új státuszok létesítésének a lehetősége megszűnt, tehát ez is egy dolog, ami a harmadik év után hátráltatja a sikeres befejezést. És ahogy itt elnéztem ezt a kék könyvet, amiben az előadás kivonatok vannak, még a Pro Scientia Aranyérmeseknél is általában három éven túl van a fokozat megszerzésének az ideje. Köszönöm szépen.”

Kiss Ádám: „Nagyon sok kérdés volt, én ebből csak kettőre kívánok reflektálni. Az első a könyvtáraknak a kérdése. Ez megint összefügg az intellektuális centrumok

kialakulásával. Ha az megtörténik, van egy olyan tervünk, hogy ezt a költségvetésből központilag fogjuk támogatni valami olyan jelleggel, de egyelőre még nincs kidolgozott koncepció, hogy a MAB folyóiratokat valamilyen bizottság minden egyetemre vonatkozóan megállapítaná és ezt a kutatóegyetemeknek és kutatófőiskoláknak központi keretből, tehát a költségvetés elosztása előtt kifizetnénk. Ezzel megszűnnek az az állandó rettegés, hogy mikor fogjuk lemeszárolni anyagi okoknál fogva a folyóiratokat, és természetesen, hogyha valaki speciális folyóiratot akar venni ahhoz a speciális kutatáshoz, amit csinál, tehát nem tartozik a MAB folyóirathoz, azt vesz, amit akar, a pályázati pénzből. Nem teljes a koncepció, de valahogy így szeretnénk csinálni. Ennek kvázi előfeltétele, hogy valóban létrejöjjön ez a 11 kutatóegyetem, amiben gondolkozunk pillanatnyilag. A másik megjegyzésem a kollégiummal kapcsolatos. Egészen nyilvánvaló számomra, hogy a nevelés terepe kell, hogy legyen, nem egy olcsó szálláshely. Én úgy látom, hogy a következő években nem lesz az országnak ereje ahhoz, hogy ezeket a kollégiumokat arra a szintre emelje, amit szeretnénk. Támogatni fogjuk a szakkollégiumi rendszert, úgy érzem, hogy ez a tehetséggondozásnak az egyik eszköze, a kiemelkedő képességű embereknek a támogatása, és ezen túlmenően a kollégiumoknál szeretnénk, hogyha egy vegyes rendszer tudna kialakulni, amibe valamilyen értelemben privát pénzeket lehetne bevonni, tehát külső forrásokat, az államnak nem lesz erre pénze. A diákkörrel kapcsolatos dolgokról szeretnék beszélni. Az a tervünk, hogy ez nem pályázati úton menne, hanem ezt megkapná az országos vezetőség, a központi költségvetésből, tehát meglesznek és a szekcióknak meglesz a pénzük rá, hogy ezt a munkát ugyanolyan színvonalon tudják csinálni, mint eddig.”

Szendró Péter: „Köszönöm szépen. Ez a XXIV. Országos Tudományos Diákköri Konferencia 14 szekciójának oktatási minisztériumi támogatására vonatkozott, ami nagyon fontos dolog. Szabó Gábor professzor úr kért szót.”

Szabó Gábor: „Egész röviden két dolgot szeretnék mondani. Engem Ormos professzor arra kért fel, hogy a MAB-ot képviseljem itt, a doktori iskolákról több minden elhangzott, ezzel kapcsolatban azt hiszem, nagyon fontos tudni azt, hogy a MAB észrevéve azt, hogy a doktori alprogramok és programok száma több, mint ahány doktorandusz van az országban, olyan másfélszer annyi, ezt az örületet

túlburjánzást meg kívánja szüntetni és az egész akkreditációs rendszert újra gondolni azzal, hogy valóban csak doktori iskolákat kíván akkreditálni inentől kezdve a MAB és meg fog szünni ez az áttekinthetetlen rendszere az A és B és C típusú, meg mindenféle típusú alprogramoknak. Ez az egyik dolog. A másik dolog, amire ugyan nem kért fel senki, de ehhez viszont értek. Az integrációról hangzott el sokminden, mint egy olyan ember, aki két és fél éve dolgozik az integrációnak a stratégiai tervén. Ezeknek egy jó részét megdöbbenve hallgattam. Egészen röviden szeretnék mondani három dolgot, hogy miről nem szól az integráció. Az integráció nem szól arról, hogy ki kell cserélni a táblákat a falon. Az integráció nem arra vonatkozik, hogy ráengedünk egy intézeti telefonkönyvre egy szövegszerkesztőt, ami sztingre keres ha kétszer megtalálja azt, hogy biokémia, akkor összevonja. Lehet valaki ezt gondolja, el tudom képzelni, de nem erről szól a történet. A történet arról szól, hogy a kis intézményekből egy olyan nagy és rugalmas intézményt hozunk létre, amely intézmény képes arra, hogy éppen anélkül, hogy nagyon nagy létszámváltozásokat csinálna, tud reagálni arra, tud belső súlypontokat áthelyezni, amikor a külső feltételek megváltoznak. És itt lepott meg engem meg, amikor a kolléga úr azt mondta, hogy szerinte az integráció csökkenteni fogja azokat a lehetőségeket amelyek a posztdoktori ösztöndíjasoknak a további foglalkoztatására irányulnak. Nem, értelmes integráció ezeket a lehetőségeket növeli. Tudniillik ott stratégia van, olyan stratégia van, amelyek például ezt a problémát kezeli azzal, hogy azt mondja, hogy egy integrált egyetem inentől kezdve 20 darab helyet tart fönn, amit rugalmasan arra használ, hogy a legkiválóbbakat ott tartsa, és akkor nem hűbéri módon fog történni a dolog, és nem arról van szó, hogy van egy nagyon nagyra becsült akadémikus, aki mindenkit le szokott szavazni a tanácson, mert tudjuk, hogy vannak egyenlők, meg még egyenlőbbek, hanem arról van szó, hogy van egy tudatos stratégia, ami működik most is, jövőre is, meg húsz év múlva is. És én azt gondolom, hogy pontosan ezek azok a dolgok, amelyeket az értelmes integráció ki tud használni, még egyszer, feltéve hogy nem arról van szó, hogy táblát cserélünk, meg mindenféle olyan módon dolgozunk, mint ahogy eddig, hogy két évente hajtottunk végre valami fundamentális reformot, meg kell nézni, hogy mi a jelszó, azzal a címmel bármikor tudunk pályázatot írni, ez nem okoz túl nagy problémát. Ha ezt integrációt így gondoljuk, akkor persze ez sehova nem fog vezetni. Az integrációt úgy gondoljuk, és itt azért még azt is megjegyezném gyorsan, zárómondatként, hogy van egy csomó egyetem, mondjuk

például az ELTE, annak nem kell integrálódni. Az olyan nagy már, olyan szép, az maga szépen csinálja amit tud, ne integrálódjon senkivel. Isten őrizze, hogy a dunaujvárosi főiskola az ELTE-vel integrálódjon. Ez egy marhaság, bár hallottam azt, hogy fejeződések járják az országot és az örökzetenül maradt főiskolai karokat integrációra próbálják rábeszélnei. Ezt így nem szabad csinálni. Köszönöm.”

Keserű György: „Keserű György vagyok és a jelenlévők közül azon kevesek közé tartozom, aki az ipari szférában dolgozom, jelenleg a Chinoi Gyógyszergyár egyik kutatólaboratóriumának vagyok a vezetője és korábban Magyary Zoltán Ösztöndíjas voltam. Ennek kapcsán szeretnék az államtitkár úr válaszára reagálni. Az egyetemi tanári állásoknak a számát kívánják felülvizsgálni. Ez a posztdoktori ösztöndíjasoknak a jövőbeni helyzetét nem oldja meg. Erre saját magamat szeretném felhozni példának. Tehát úgy gondolom, hogy erre a kérdésre nem kaptunk kielégítő választ, másrészt Burger akadémikus úr vetette fel azt, hogy az egy jó lehetőség lenne a magyar tudományos élet számára, hogyha az ipar bevonná az egyetemi és akadémiai kutatási centrumokat az ipari kutatásokba. Namost ez a kérdés szoros összefüggésben van azzal, amit a posztdoktori ösztöndíjasok jövőbeni sorsával kapcsolatban felvázoltam, tudniillik az ipar nem ezt csinálja. Az ipar az azt csinálja pontosan, ami énvelem történt, amikor is nem kaptam állást, és ezek után az ipar egyszerűen megvásárolt, tehát itt nincsen szükség arra, lehet, hogy az iparnak van olyan ága, ahol ez nem így van, nincsen szükség arra, hogy megbízásokat adjanak, nagy összegű olyan megbízásokat, amik új státuszoknak a megjelenéséhez vezetnek. Az ipar megszerzi magának azokat az embereket, egész egyszerűen anyagi eszközök segítségével, akikre szüksége van a kutatásaihoz. Én azzal szeretném befejezni, hogy végeredményben a Náráy-Szabó professzor korábbi felszólalásához tudok csatlakozni, az egész intézményi reform és a koncepciónak a reformja nem nélkülözheti a fizetésünknek a rendezését, tudniillik alapvetően ez a felelős azért, hogy ez a helyzet kialakult, ez a felelős azért, hogy mi miután befejeztük a posztdoktori ösztöndíjat és igenis tehetségeseknek tartjuk magunkat, mi nem kapunk állást, és ez a felelős azért, hogy utána iparba kényszerülünk, és ez a felelős azért is, hogy után az ipar nem fog megbízásokat adni az egyetemi intézmények számára. Köszönöm szépen.”

Szendró Péter: „Köszönöm szépen. Most egy kicsit operatívnak kell lennem, mert 6¹⁰-kor sokaknak el kell menniük. De nem szeretném abbahagyni a fórumot, hiszen nagyon sokan jelentkeztek. Én most szót adnék Pálincás államtitkár úrnak, Réthelyi főosztályvezető úrnak és utána busz indul, tehát nem kell sietni. 6¹⁰-kor egy szünetet tartunk, és ha úgy ítélek meg, hogy még maradjuk együtt, aki itt marad, azok tovább fognak beszélgetni. Pálincás József politika államtitkár úré a szó.”

Pálincás József: „Nem fogok tudni válaszolni minden kérdésre, de igyekszem sorba venni őket és érinteni legalább mindegyiket. Lágymányos valóban a magyar felsőoktatásnak egy olyan beruházása volt, amely rengeteg pénzt elvitt. Reméljük, hogy ez jó helyre fordítódott, majd látni fogjuk azt, hogy milyen ennek a megtérülése. Azt gondolom, hogy elkövetkezendő években nem tervezünk ilyen mértékű, egy helyre koncentrált beruházást. Ebben benne van ennek a beruházásnak a kritikája is, ez a magyar felsőoktatásból olyan mértékben vont ki forrásokat, amely nem folytatható. Ilyen mértékű koncentrációt nem kívánunk egyetlen felsőoktatási intézményre. Lesz-e pénz az integrációhoz? Azt gondolom, sarkosabban fogalmaztam annál, mintsem szerencsés. Amennyiben a szerkezeti változást végre tudjuk hajtani a felsőoktatásban, akkor lesz, ha ezt a szerkezeti változást nem tudjuk végrehajtani, akkor a magyar felsőoktatásban jelentős beruházás nem lesz. A sorkatonai szolgáltatás halasztás olyan részletkérdés, amire én most itt nem térnék ki. Gondolom az ösztöndíjas időszakra szól a halasztás, ha ezt kiterjesztjük, akkor a legkülönbözőbb indokokkal ki lehet ezt terjeszteni. Ez egy részletkérdés, amit gondolom a Minisztérium jogi főosztályán megvizsgálhatnak. Én ennek a részleteivel nem vagyok tisztában, nem tudom megmondani, hogy a jogviszonnyal, ösztöndíjas jogviszony megszűnése után milyen alapon lehetne valakit mentesíteni a sorkatonai szolgálat alól. Nagyon nehéz kérdés az, hogy az ösztöndíjasokkal, miután a posztdoktori ösztöndíjuk lejárt, mi történjen. Ez a kérdés felvetés maga nehéz. Mi történik valakivel, hogyha Amerikában elnyer egy posztdok ösztöndíjat, és ez a posztdok ösztöndíj Amerikában lejár. Mi történik vele? Nincs semmi garancia, senki nem visel felelősséget, hogy úgymondjam érte. Azt gondolom, feladatunk, hogy megfelelő számú posztdok ösztöndíjat biztosítsuk. Azt, hogy a posztdok ösztöndíj lejártá után mi történik, azt gondolom, hogy erre nincs eljárás sehol. Ha megfelelő számú hely van az egyetemeken és az egyetemeken kívül, akkor megtalálják a helyüket, ha nem, akkor

nem. Tervezünk-e változtatást az adórendszerben? Igen, olyan változtatást tervezünk az adórendszerben, hogy a kutatásra, fejlesztésre fordított összegek adómentesek legyenek. Ennek a pontos részletein jelenleg dolgoznak, hogy hogyan lehetséges az adórendszerrel úgy ösztönözni vállalatokat, hogy a kutatás-fejlesztésre fordított pénzek azok leírhatók legyenek az adóból. A könyvtár nagyon nagy gond minden egyetemen. Azt gondolom, hogyha létrejönnek a nagy integrált egyetemek, akkor a nagy könyvtárak fenntartása egyszerűbbé válik. Vagy minden nagy egyetemen a könyvtárak külön normatívát biztosítunk, ez egy lehetséges megoldás. A másik lehetséges megoldás az, hogy a tudományos normatívát úgy állapítjuk meg, hogy ebben a könyvtár, a folyóiratok rendelésére legyen pénz, mert nagyon nehezen kezelhető ez úgy, hogy erre valamilyen általános megoldást adjunk. Kollégiumok valóban a nevelés központjai és szellemi központok kell, hogy legyenek. A kollégiumokra szintén a beruházásban az elkövetkezendő években ha ez az 55 milliárd forint plusz beruházási forrás rendelkezésre áll, akkor a normál beruházási forrásokból kollégiumokra jelentős pénzt fordíthatunk. Múzeumok, a kultúrához való viszonyunk. Azt gondolom, hogy a millicentenáriumi eseményekre a költségvetésben biztosított 25 milliárd forintból sokat valóban múzeumok fejlesztésére, létrehozására és olyanná tételére kell fordítanunk, hogy azok a magyar kultúra méltó megjelenítő helyei legyenek. A doktoranduszokra a képzési normatíva, illetve az, hogy a kutatási pénzek nagyon sokszor az egyetemek általános költségvetésébe mennek be. Igen, ez sajnos így van. Az elmúlt években, különösen természettudományi karok arra kényszerültek, hogy a kutatási normatívát egyszerűen fölhasználják arra, hogy az adott évben finanszírozni lehessen a kart. Itt sajnos az egyetemeknek belül meg kell oldani bizonyos strukturális átalakításokat, ezen azt értem, hogy bizonyos szakoknak a hallgatói igényhez kell alkalmazkodnia. Magyarul ez azt jelenti, ha nagyon nagy mértékben csökken a hallgatói igény valamilyen szak iránt, akkor bizony azokon a szakokon elkerülhetetlen az, hogy az adott szak oktatói és infrastrukturális feltételei azok megváltozzanak, magyarul kisebb terület és kevesebb oktató azokon a szakokon, ahol ez tartósan így van. Nyilván egy nagy egyetem néhány évig ezt ellensúlyozni tudja, a kutatási normatívát sajnos sok helyen erre használtuk, használták fel az elmúlt években. Ez jelenthet bizonyos segítséget néhány rossz év áthidalásában, de ha egy adott szakon a kereslet ezen szak iránt tartósan csökken, az egyetemnek belül kell ezt átrendeznie. Új státuszok kérdése. Azt gondolom, hogy új státuszokra valami kampányszerű új

státuszok létrehozására senki sem gondol. A felsőoktatásban jelenleg is van egy hallgatói szám bővülés. Egy idő után beáll egy állandó állapot, amikor bizony a felsőoktatásba annyi oktató megy be, ahány oktató ki. Magyarul ahányan 70 éves korukban nyugdíjba mennek a professzorok közül, annyi új professzor jön be. Ez nagyjából így működik, nem hiszem, hogy ezen lényegesen segíteni tudnánk. Én még pár percig itt tudok lenni meg hallgatom még néhány reakciót, elnézést kérek, el kell mennem, nem tudok valószínűleg végig itt maradni.”

Szendró Péter: „Köszönöm szépen. A mozgásból is látszik, hogy vonatok mennek. De én senkibe nem szeretném belefojtani a szót, aki jelentkezett. Hogy pozitív dolgot is mondjak, bírom a HM politikai államtitkárának tényszerű ígéretét a tekintetben, hogy a három éves doktori ösztöndíj lejártát követő időszakban a predoktor a disszertáció benyújtásáig felmentést kap a katonai szolgálat alól, de ez természetesen nem lehet tíz év, ezt majd megállapodás szerint limitáljuk kettő vagy három évvel. Ez határozott álláspontja a HM-nek. Szerettem volna Szabó János helyettes államtitkár úr mondja, de nagyon sok rendezvényre nem jutott ide. Réthelyi Miklós úr kíván szólni a Magyary Zoltán Ösztöndíj új minisztériumi gazdája.”

Réthelyi Miklós: „Nagyon köszönöm. Hölgyeim és Uraim! Kedves Kollegák, Államtitkár Úr! Ez nem a fórumnak a vége, de a vonat sajnos megy és a kiadott programunk szerint a Magyary Zoltán Posztdoktori Ösztöndíjasok II. Találkozójának a konferenciája 17⁴⁵-kor bezárult. Tehát ezt szeretném most bejelenteni. Nagyon szeretném megköszönni a szervezők, a Minisztériumban, tehát a konferencia előkészítésében végzett munkájukat, a helyi szervezőknek a sok-sok segítségét és azt az ötletet nagyon pártolom, és valószínűleg így kell továbbra is csinálnunk, hogy a két társaság, a Pro Scientia és a Magyary Zoltán együtt tartotta a konferenciát. Azt hiszem ennek számos előnyös oldala volt. Gratulálni szeretnék az előadóknak. Olyan érdekes dolgokról hallottunk, amiért azt hiszem önmagában érdemes volt ide lejönni és hogyha itt a mulidiszciplinaritást hangsúlyozzuk, akkor itt volt az élő példa: éghajlat, művészettörténet, a legkülönbözőbb területeken, tényleg nagyon széles megközelítésben. Az az érték, ami a Magyary Zoltán Posztdoktori Ösztöndíjasok jelen és múlt és jövőt is hozzá lehetne tenni, közösségét jelenti, az ebben a baráti társaságban is megfogalmazódott, s mint hát ennek az alapítványnak és az

ösztöndíjnak az új gazdája, nagyon szeretnék támaszkodni erre a szellemi értékre. Nagyon sok minden fog történni a következő évben a magyar tudományos életben, ez a fórum is azt hiszem, több helyen is utalt erre a hozzászólásokban, nagyon szeretném, ha ez a közösség az életkori sajátosságait, tapasztalatait mind bele tudná adni a magyar tudomány alakításába, segítve egy nagyon gyümölcsöző kibontakozást. Nagyon jó munkát kívánok a Pro Scientia Konferenciának még ma este és holnap is és így adom vissza akkor a mikrofont. Köszönöm szépen.”

Szendró Péter: „Köszönöm szépen. Akkor az is elhatározott, hogy a két fórum Miskolcon együtt kerül megrendezésre két év múlva és arra kérem a távozókat hogy egyrészt maradjanak, de ha mennek, akkor ne álljanak fel. Bor Zsolt akadémikus úrnak adom meg a szót. Ezzel is reprezentálva azt, hogy nem fejeztük be. Amit ő mond, az nagyon fontos, mert az ő diákköröse volt Osvay Károly és más érdeme nem lenne, már akkor is nagyon kell őt figyelniük.”

Bor Zsolt: „Tisztelt Kollegák! Hölgyeim és Uraim! Azt szeretném elmondani, hogy nem annyira rossz a helyzet, ami a posztdoktori ösztöndíjasokat illeti, az elhelyezkedést illetően. Induljunk ki a következőből, hogy egy kutatási struktúra akkor jó, ha annak van egy korfája, hogy a tetején viszonylag kevesebb számú irányító van, feltehetően talán a korosabb korosztályból, míg alul egy nagyon széles fiatalabb kutatói réteg van. Ez egy piramist jelent. A kor előrehaladtával nyilván ez a piramis nem tartható fenn, csak akkor, ha a felsőbb években kimenet van. Namost a kimenet az hová legyen. Az nyilvánvalóan valahová az ipar környékére. Namost azt kell tudni, hogy számos hozzászólás volt, ami tényszerűen hibás volt, és azt állította, hogy a kutatások döntő többsége az egyetemeken folyik. Ez tényszerűen nem így van. Körülbelül úgy van, hogy a fejlett országokban a kutatásoknak 80%-a az iparban folyik. Az anyagi forrásoknak a körülbelül 60%-a származik az iparban, 80% pedig az iparban folyik, tehát ott végzik a kutatást. Namost nyilvánvaló, hogy a posztdokoknak előbb-utóbb oda ki kell valamilyen értelemben kerülni. Abban az esetben, ha tényleg létrejön az az integráció, amit az államtitkár úr itt említett, azt tudniillik, hogy az alap kutatás, az alkalmazott kutatás, a fejlesztés és az innovációs lánc az egész egy kézben lesz, akkor könnyebben meg lehet azt szervezni, hogy a posztdoktori ösztöndíjasok úgy kerüljenek ki, hogy ne az utcára kerüljenek, hanem

egyenesen bele az iparba. Úgyhogy én azt hiszem, hogy ezt a koncepciót a teljes innovációs láncnak egy kézbe való vétele elő fogja segíteni. Köszönöm.”

Pénzes Zoltán: „Pénzes Zoltán vagyok. Állatorvos, vagy akár biológus. Posztdok voltam Madridban a Nemzeti Biotechnológiai Kutatóintézetében és most egy hónapja jöttem haza és azóta egy gyógyszerkutató cégnél dolgozom. Itt nem esett szó eddig arról, hogy külföldi pénzeket hogyan tudnánk bevonni a kutatásba. Tehát például az Európai Uniónak is, ha közeledünk feléjük, van belső kutatási programja. Ez a Framework 1,2,3 stb. 4, ami most az 5-ös kiadásnál tart és én úgy tudom, hogy Magyarország a Framework 5-ben teljes jogú tagként szerepel és befizette ugyanazt a pénzt, amit a nyugati országok befizettek, tehát már teljes jogú EU-tagok vagyunk és ezeket ugyanúgy meg tudjuk pályázni, kollaborációt lehet létesíteni a nyugati laborokkal és ezek igen jelentős pénzek a nyugati laborok szintjén is, hát még a magyar laborok szintjén. Ezért volt Szabó András, aki azt hiszem elment, kérdezte, hogy ezekből a pénzekből lehet posztdokokat felvenni és én is így voltam, posztdok a külföldi laborban, ahol a főnök egy nagy kollaboráló volt, fél Európával kollaboráltunk és rengeteg pénzt, Spanyolország, aki ugye nem tartozik az élvonal szintjén, de egyre jobban fejlődik, pénzt vissza tudott hozni, s félő lesz, hogy Magyarországon befizeti az ország a pénzt és ha nem teszik meg az emberek az erőfeszítést vagy nem tudnak róla, akkor ez a pénz nem jön vissza. Nem tudom, hogy jól tudom-e. Ha a nyugati kollegák nem keresnek meg minket, akkor nekünk kell, mert ők biztos nem kaptak egy körlevelet, hogy Magyarország belépett a teljes jogú tagok közé ebből a szempontból, akkor nekünk kell őket megkeresni.”

?: „Az 5. keretprogramban a pénzkerete 14 és 16 milliárd ECU között van. Itt a kétmilliárd ECU körül van még bizonyos vita. Az OMF a múlt héten hozott létre egy konzorciumot, amelynek az a célja, hogy Brüsszelben legyen egy 5. keretprogram iroda, magyar iroda, amely közvetít a magyarországi intézmények felé. Kérem szépen, itt egyéneknek, intézményeknek kell pályázni. Annyiban nem vagyunk teljesen egyenértékűek